

การสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ปริญญาพันธ์
ของ
อำนาจ คันธวัช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

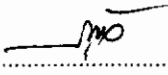
ISBN 974-596-972-9

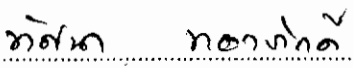
Wang

8 ส.ย. 2541

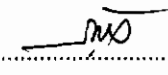
คณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

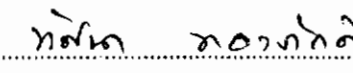
คณะกรรมการควบคุม

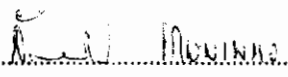

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก)

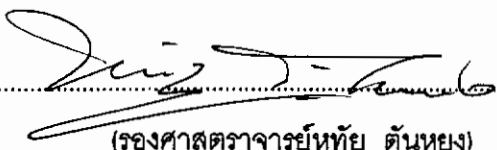

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

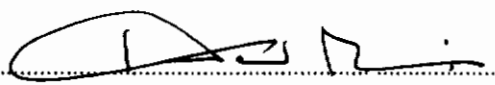

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์หทัย ดันหยง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ 14... เดือน... พ.ศ. 2561

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี ประธานและกรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนควบคุมดูแลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์หทัย ตันหยง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบและกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและข้อสังเกตเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ อาจารย์ดำรงค์ มีชั้นหมาก อาจารย์รุ่งกานต์ ธรรมรักษ์ อาจารย์อารีย์ เจริญพจน์ อาจารย์วราภรณ์ นิยมพงษ์ อาจารย์ประเสริฐ สีจง ผู้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำ ปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์บุญเลิศ บุญพะเนียด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนึ่ง ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค และขอขอบใจลูกเสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่งในการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัย และขอขอบคุณปียมิตรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอโน้มบุญคุณพระคุณของบุพการีและครูอาจารย์ ด้วยความสำนึกในพระคุณเป็นที่สุด

อำนาจ คันธรักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ 1
	ภูมิหลัง 1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 4
	ความสำคัญของการวิจัย 4
	ขอบเขตของการวิจัย 5
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ 7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 27
	การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 37
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือ 38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 39
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 42
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 42
	การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 42
	เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 46
	การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ 46
	การวิเคราะห์ข้อมูล 52
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 53

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	62
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	72
ประวัติย่อของผู้วิจัย	129

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ค่าคะแนนจากการทำแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของหนังสือเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ จำแนกเป็นรายเล่ม	58
2 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียน ด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 3 เล่มแล้ว	59
3 ค่าประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80	60
4 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายหนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 1 เรื่องเข็มแห่งความภาคภูมิใจ	74
5 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	77
6 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่มทั้ง 3 เล่ม	82
7 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	84

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิโครงสร้างของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม	29
2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม	31
3 แสดงขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง	33

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญเป็นกิจกรรมมุ่งสร้างเสริมและพัฒนาคุณสมบัติในตัวบุคคลให้เจริญรอบด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถใช้วิชาความรู้ สติปัญญา ความเข้มแข็ง ความเป็นระเบียบ การมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความสามัคคีปรองดองกัน สร้างสรรค์ประโยชน์อันพึงประสงค์ทุกอย่างให้แก่บ้านเมือง ตลอดจนถึงเพื่อนมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษาโดยเสมอภาคกัน กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่ดีงาม มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นระบบหมู่ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังคำปฏิญาณที่ว่า “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ” อีกทั้งมีการฝึกฝนอบรมให้มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกในทางที่ถูกต้องที่ควร มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในศีลธรรมอันดีงาม รักเกียรติยิ่งกว่าชีวิต ดังคติพจน์ของลูกเสือที่ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : ค) ได้กำหนดให้ลูกเสือเป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยโดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะต่าง ๆ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณกฎ และคติพจน์ของลูกเสือสามัญ มีทักษะการสังเกต จดจำ การใช้มือ เครื่องมือ การแก้ปัญหา และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความสามัคคีเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ และมีการพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ สร้างสรรค์งานฝีมือ สนใจและพัฒนาเรื่องของธรรมชาติ

ดังนั้นการจัดกิจกรรมลูกเสือจึงมิใช่เพียงแค่การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน หากแต่ยังต้องมุ่งจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องเห็นความสำคัญและตระหนักในคุณค่าของกิจกรรมลูกเสืออย่างแท้จริง แสดงหาความรู้และแนวทางในการสอนให้นักเรียนมีทั้งผลสัมฤทธิ์และจิตพิสัยในการเรียนการสอน กิจกรรมดังกล่าว ในสภาพการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ วิชาลูกเสือมักจะถูกละเลยเพราะโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาการด้านอื่น ๆ ประกอบกับวิชาลูกเสือเป็นวิชาที่ไม่มีเอกสารและหนังสือเรียนที่กรมวิชาการจัดพิมพ์ให้โดยตรง ดังนั้นการเรียนการสอนกิจกรรมดังกล่าว จึงเกิดผลสัมฤทธิ์ไม่ดีเท่าที่ควร

จากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วทำให้มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมที่จะเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีตามแนวทางของลูกเสือซึ่งต้องการพัฒนาเยาวชนในวัยเรียนให้มีความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพและคุณธรรมตามที่สังคมต้องการ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการและวิธีการสอนที่ดี สื่อ/อุปกรณ์ที่เหมาะสมและการวัดผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งองค์ประกอบนี้ในปัจจุบันด้านหลักสูตร วิธีสอนและการวัดผลได้มีการค้นคว้าวิจัยก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ยังมีเพียงด้านสื่อ/อุปกรณ์เท่านั้นที่ยังได้รับการพัฒนา ค้นคว้าวิจัยอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ (กองวิชาการ 2536 : 81) ซึ่งนอกเหนือจากสื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ การแต่งกาย และเครื่องหมายรวมทั้งสัญลักษณ์ต่าง ๆ แล้ว สื่อการเรียนการสอนด้านอื่น ๆ ก็ยังไม่มีการพัฒนา และค้นคว้าวิจัยอย่างเพียงพอ ดังนั้นแม้ว่าวิชาลูกเสือจะเป็นทั้งวิชาการและกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก็ตาม แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็มักจะเป็นในลักษณะที่เป็นการฝึกกิจกรรมเป็นช่วง ๆ ตามเทศกาลเท่านั้นและมักเป็นกิจกรรมซ้ำ ๆ ที่ไม่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงวิชาการที่เป็นธรรมชาติ ศึกษาและนิเวศวิทยาเท่าใดนัก

จากปัญหาที่พบหากได้มีการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนลูกเสือแล้วย่อมจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในวิชาลูกเสือโดยตรงและวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องหรือบูรณาการกันย่อมจะดีขึ้นด้วย ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่น่าจะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หทัย ดันหยง (2532 : 42) ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของสื่อดังกล่าวว่าเป็นสื่อที่จุดเน้นและชี้้นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างดี เป็นสื่อเล็ก ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการส่วนย่อย เหมาะกับการพัฒนาความคิดรวบยอดย่อยตามช่วงความสนใจของเด็กระดับประถมศึกษา เป็นสื่อระดับชาวบ้านที่ครูและนักเรียนสามารถสร้างขึ้นใช้พัฒนาตนเองได้โดยไม่ต้องผ่านและผูกพันกับกระบวนการพิมพ์ที่ลงทุนสูง และเป็นสื่อหนังสือเรียนขนาดเล็ก โครงสร้างไม่ซับซ้อนง่ายต่อการผลิตและการใช้สื่อ

ทั้งนี้ได้มีการศึกษาวิจัยที่ทดลองใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในหลายวิชาแล้วพบว่าทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งสิ้น ดังสอดคล้องกับ หทัย ดันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสิทธิภาพทางภาษาโดยใช้หนังสือ

เรียนปกติเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในปีเดียวกัน กนกวรรณ ชื่นชม (2535 : 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดการเรียนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียนโดยใช้หนังสือปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทำนองเดียวกัน ทศนีย์ ไซติพิณพิงศ์ (2535 : 80) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนแบบใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน ผลการวิจัยนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และมีความสนใจในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาสนา จาดพุ่ม (2535 : 94) ซึ่งทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามแผนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปริยาลักษณ์ พิลากุล (2535 : 59) ได้ทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกจากนี้ สุชาดา จันทร์แพง (2536 : 81) ได้ทำการวิจัยการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลหลังการทดลองสอนซ่อมเสริมโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลก่อนการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา อ้อยแดง หอมสุวรรณ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่าแบบเรียนเชิงวรรณกรรมและหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีคุณลักษณะที่สามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของนักเรียนสูงขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิตแล้วมีลักษณะยึดหยุ่นตามความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับการเสนอแนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ว่า “ให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 7)

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนและควบคุมดูแลกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนประถมศึกษา จึงต้องการที่จะสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือสามัญ เพื่อใช้เป็นสื่อพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและอุดมคติของคนลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 3 เล่ม
2. ได้แนวทางในการสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสำหรับใช้สอนวิชาลูกเสือในชั้นอื่น ๆ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค ที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 75 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค ที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากมาจากนักเรียนชาย 5 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 6 คน จำนวน 30 คน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทำการทดลองในการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 12 คาบ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่นำมาทดลองในครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยหัวข้อเรื่อง 5 เรื่อง ดังนี้

4.1 ประวัติ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ และพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

4.2 กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม

4.3 การแสดงความเคารพ แสดงรหัสและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถว

4.4 คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

4.5 การผูกเนืองและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

โดยผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดรวบยอดเพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดของวรรณกรรม จำนวน 3 หัวข้อ คือ

- (1) ประวัติ ลอร์ด เบนเดน โฟเอลล์ และพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- (2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ การแสดงความเคารพ แสดงรหัสและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถว
- (3) การอยู่ค่ายพักแรม การผูกเงื่อนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง หนังสือที่ครูแต่งขึ้นเอง ตามกระบวนการสร้างหนังสือเรียนวรรณกรรมสำหรับเด็กโดยการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแล้วนำมาคิดเค้าโครงเรื่อง สร้างฉาก เหตุการณ์ กำหนดตัวละคร ผูกเรื่อง สร้างภาพประกอบให้เป็นเรื่องราวในลักษณะนิทานหรือนิยายสั้น ๆ จบสมบูรณ์ในแต่ละเล่มมีขนาดเล็กกระทัดรัด ประมาณ 5 x 5 หรือเรียกตามระบบการจัดพิมพ์ว่าขนาด 32 หน้ายก
2. ประสิทธิภาพของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 80/80
  - 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มแต่ละเล่มของผู้เรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 80
  - 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาลูกเสือ หลังจากได้รับการสอนทุกเล่ม (รวมหน่วย) โดยเฉลี่ยร้อยละ 80
3. ลูกเสือสามัญ หมายถึง ประเภทของลูกเสือตามพระราชบัญญัติคณะลูกเสือแห่งชาติที่มีอายุตั้งแต่ 11 ปี และไม่เกิน 15 ปี หรือนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง นักเรียนชายที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. กิจกรรมลูกเสือสามัญ หมายถึง กิจกรรมลูกเสือสามัญที่หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือตรีโท และเอก ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กิจกรรมลูกเสือสามัญตรี และโทในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ
- 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาลูกเสือ

ประวัติและความเป็นมาของการลูกเสือ

กำเนิดลูกเสือโลก

กิจกรรมลูกเสือได้กำเนิดขึ้นครั้งแรกในโลกที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ. 1908 (พ.ศ. 2451) โดยโรเบิร์ต สตีเฟนสัน สไมท์ เบเดน โพเอลล์ (Robert Stephenson Smyth Baden Powell) หรือ เรียกชื่อย่อว่า บี.พี. ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ เกิดเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1857 (พ.ศ. 2400) ที่กรุงลอนดอน มีบิดาเป็นศาสตราจารย์สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (Oxford) และมีมารดาซึ่งเป็นธิดาของนายพลเรือเอกในกองทัพราชนาวิกอังกฤษ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 4)

บี.พี. เป็นคนชอบสังเกตุ ชอบร้องเพลง วาดภาพ และชอบบรรยายกาศที่เป็นธรรมชาติ มาตั้งแต่เด็ก เมื่อเรียนจบไฮสกูลก็ได้เข้าเรียนต่อโรงเรียนนายร้อยทหารบก และเรียนเพิ่มเติมที่โรงเรียนแซนด์เฮิสต์ (Sandhurst) อีก 2 ปี จากนั้นท่านถูกส่งไปปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบในอินเดียและประเทศในเครือจักรภพอังกฤษจนถึงปี ค.ศ. 1859 (พ.ศ. 2442) ท่านก็ถูกส่งตัวไปปราบพวกมัวร์ที่เมืองแมฟคิง (Mafeking) ในแอฟริกาใต้ โดยมีแม่ทัพอังกฤษชื่อ ลอร์ด เอดเวิร์ด ซีซิล (Lord Edward Cecil) ได้ยกกองทัพไปช่วย และท่าน บี.พี. ได้จัดตั้งกองทหารเด็กขึ้นมีอายุ

ตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป มีเด็กเป็นผู้บังคับบัญชาฝึกการสื่อสารระหว่างแม่ทัพกับท่านและมีเด็กคนหนึ่ง ได้แสดงความกล้าหาญจนได้รับเหรียญกล้าหาญ คือ กูด เยียร์ (Good Year) เมื่อสงครามสงบลง ท่าน บี.พี. ได้วางแผนที่จะอบรมเด็กให้เป็นประโยชน์ในวันข้างหน้า จึงมีโครงการอบรมเด็กขึ้นโดยมีหลักการคล้ายลูกเสือ และได้ทำการเปิดค่ายทดลองขึ้นเป็นครั้งแรกที่เกาะบราวน์ซี (Brown Sea Island) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 1904 (พ.ศ. 2447) โดยการชักชวนเด็กที่เร่ร่อนอยู่ตามถนนในท้องถิ่นต่าง ๆ ประมาณ 20 คน พาไปฝึกอบรมตามโครงการลูกเสือที่วางไว้ โดยแบ่งลูกเสือออกเป็นหมู่ ๆ ละ 5 คน แต่ละหมู่มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาลูกหมู่ เมื่อกลับจากเกาะบราวน์ซีท่านได้ลงมือเขียนหนังสือเรื่อง การลูกเสือสำหรับเด็กชาย (Scouting for Boys) ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1908 (พ.ศ. 2451) และเป็นปีที่เริ่มต้นของการตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

กิจกรรมลูกเสือได้แพร่หลายไปอย่างรวดเร็วภายหลังจากพิมพ์หนังสือเรื่องการลูกเสือสำหรับเด็กชาย ซึ่งการลูกเสือได้ขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น และท่าน บี.พี. ได้รับบรรดาศักดิ์เป็น เซอร์ (Sir) พร้อมทั้งได้ลาออกจากราชการเมื่อปี ค.ศ. 1910 (พ.ศ. 2453) เพื่อมาจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างเดียวตามพระราชประสงค์ของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 7 (King Edward 7th) และตามคำขอร้องของ ลอร์ด คิชเชเนอร์ (Lord Kichener)

บี.พี. ได้มีสาส์นฉบับสุดท้ายที่เขียนถึงลูกเสือ ดังนี้

1. จงทำตนให้มือนามัยดีและแข็งแรงในขณะที่เป็นเด็ก
2. จงมีความพอใจในสิ่งที่เธอมีอยู่และทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด
3. จงมองเรื่องราวต่าง ๆ ในแง่ดี แทนที่จะมองในแง่ร้าย
4. ทางอันแท้จริงที่จะหาความสุข คือ โดยการให้ความสุขแก่ผู้อื่น
5. จงพยายามปล่อยอะไรทั้งไว้ในโลกนี้ให้ดีกว่าที่เธอได้พบ
6. จงยึดมั่นในคำปฏิญาณของลูกเสือของเธอไว้เสมอ

บี.พี. ได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อปี ค.ศ. 1941 (พ.ศ. 2484) ณ บ้านพักเมืองไนเยอร์ ประเทศเคนยา รวมอายุได้ 83 ปี (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2522 : 7 - 12)

กิจกรรมลูกเสือเป็นแนวทางของการฝึกอบรมให้เยาวชนมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความสุภาพอ่อนโยน มารยาทดี รู้จักทำประโยชน์แก่ผู้อื่น มีความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีความอดทน ซึ่งคำว่า Scout ที่หมายถึงลูกเสือ นั้น ย่อมาจากคำดังนี้ (สมรรถไชย ศรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ. 2521 : 5)

S	ย่อมาจาก	Sincerity	แปลว่า	ความจริงใจ
C	ย่อมาจาก	Courtesy	แปลว่า	ความสุภาพอ่อนโยน
O	ย่อมาจาก	Obedience	แปลว่า	ความเชื่อฟัง
U	ย่อมาจาก	Unity	แปลว่า	ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
T	ย่อมาจาก	Thrifty	แปลว่า	ความมัธยัสถ์

กำเนิดลูกเสือไทย

ลูกเสือไทยได้กำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2454 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาการลูกเสือป่าขึ้น กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนเข้ารับการอบรม ซึ่งมุ่งด้านจิตใจเป็นสำคัญ และในวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 ทรงสถาปนาลูกเสือไทยขึ้น พร้อมทั้งตราข้อบังคับลักษณะปกครองและตั้งสภากรรมการจัดการลูกเสือแห่งชาติ โดยพระองค์ดำรงตำแหน่งสภานายก มีพระราชประสงค์เพื่อฝึกอบรมเด็กไทยให้มีร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง และให้ศึกษาจดจำข้อสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความจงรักภักดีต่อผู้ทรงดำรงรัฐสีมาอาณาจักร โดยต้องตามนิติธรรมประเพณี
2. ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือพระศาสนา
3. ความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่ทำลายซึ่งกันและกัน

หลังจากนั้นพระมหากษัตริย์ไทยองค์ต่อมาทรงเป็นสภานายกลูกเสือแห่งชาติทุกพระองค์จนถึงปัจจุบัน

กองลูกเสือแห่งแรกในประเทศไทยตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็ก (โรงเรียนวชิราวุธ วิทยาลัยในปัจจุบัน) เป็นกองลูกเสือในพระองค์ เรียกว่า กองลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 9)

ในปี พ.ศ. 2455 ได้มีพระราชกระแสรับสั่งให้สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดี กระทรวงมหาดไทยทรงแนะนำวิธีการฝึกหัดสั่งสอนลูกเสือไปยังสมุหเทศาภิบาล มณฑลต่าง ๆ เพื่อดำเนินการฝึกอบรมและตั้งกองลูกเสือ และโปรดเกล้าฯ ให้สมุหเทศาภิบาล

เป็นสภานายกกรรมการจัดการลูกเสือประจำมณฑลที่ตนปกครองอยู่ จึงทำให้มีกองลูกเสือขึ้น
ทุกมณฑลทั่วราชอาณาจักร (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2514 : 5)

วิวัฒนาการลูกเสือไทย

หลังจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานกำเนิด
ลูกเสือไทยเมื่อ พ.ศ. 2454 แล้ว กิจการลูกเสือไทยได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับ จนถึงปัจจุบัน
พอสรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 13 - 16)

พ.ศ. 2455 ตั้งกองลูกเสือขึ้นทุกมณฑลทั่วราชอาณาจักร และให้สมุหเทศาภิบาล
เป็นสภานายกกรรมการจัดการลูกเสือประจำมณฑลที่ปกครองอยู่

พ.ศ. 2459 ตั้งโรงเรียนผู้กำกับลูกเสือในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้น ณ สมุทรเสือบา

พ.ศ. 2463 ส่งผู้แทนลูกเสือไทยไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 1 ณ กรุงลอนดอน
ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. 2465 คณะลูกเสือไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกสมัชชาลูกเสือโลก

พ.ศ. 2470 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งแรก ณ พระราชอุทยานสราญรมย์
กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2476 ตั้งกรมพลศึกษาขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีกองลูกเสืออยู่ในกรม
พลศึกษา

- ประกาศใช้ตราประจำคณะลูกเสือแห่งชาติ และกฎลูกเสือ 10 ข้อ

- ประกาศใช้หลักสูตรและตั้งกองลูกเสือสมุทรเสนา

พ.ศ. 2479 ตราพระราชบัญญัติกำหนดลักษณะธงประจำกองคณะลูกเสือแห่งชาติ
และธงประจำกองลูกเสือ

พ.ศ. 2482 ตราพระราชบัญญัติลูกเสือ ให้คณะลูกเสือแห่งชาติเป็นนิติบุคคล
มีสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย สภานายก อุปนายก เลขาธิการและ
กรรมการ ส่วนภูมิภาคให้มีคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด และคณะกรรมการลูกเสืออำเภอ

- ตราพระราชบัญญัติให้ทรัพย์สินของกองลูกเสือป่าเป็นของคณะ
ลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งตามนัยแห่งกฎหมายนี้ การลูกเสือป่าก็เลิกล้มไปโดยปริยาย

พ.ศ. 2483 - 2489 เป็นระยะที่กิจการลูกเสือซบเซาลงมากเนื่องจากเป็นช่วงเกิด
สงครามโลกครั้งที่ 2

พ.ศ. 2496 สร้างค่ายลูกเสือแห่งชาติ (ค่ายวชิราวุธ) ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. 2497 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ สนามกีฬาแห่งชาติ

พ.ศ. 2501 เปิดการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสำรองชั้นความรู้เบื้องต้นเป็นครั้งแรก ตามหลักสูตรของกิเวลล์ปาร์ค (Gilwell Park) และจัดตั้งกองลูกเสือสำรองกองแรกขึ้นในประเทศไทย

พ.ศ. 2503 เปิดฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสำรองชั้นความรู้ชั้นสูง (Wood Badge) ครั้งที่ 1 ณ พระตำหนักช่างศิลา จังหวัดชลบุรี

- ส่งตัวแทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ณ ประเทศพม่า

พ.ศ. 2504 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ สวนลุมพินี กรุงเทพฯ เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปี คณะลูกเสือไทย

- เปิดฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสามัญชั้นความรู้ชั้นสูง (Wood Badge)

รุ่นที่ 1 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- จัดตั้งกองลูกเสือสามัญ

พ.ศ. 2508 ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 1 ณ ศาลาสันติธรรม กรุงเทพฯ

- จัดระเบียบลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เหล่าเสนาสมุทรกองแรก ณ

โรงเรียนสัสดีหีบ

- จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือเทพศิรินทร์

พ.ศ. 2512 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายวชิราวุธ

พ.ศ. 2514 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายวชิราวุธ

- เปิดการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ชั้นผู้ให้การอบรมลูกเสือแห่งชาติ

ครั้งที่ 1 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- ส่งตัวแทนคณะลูกเสือไทยเข้าร่วมการประชุมชุมนุมลูกเสือโลก ณ ประเทศ

ญี่ปุ่น

พ.ศ. 2516 ส่งตัวแทนไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลก ณ ประเทศเดนมาร์ก

พ.ศ. 2519 จัดอบรมผู้บริหารงานลูกเสืออาชีพ รุ่นที่ 1 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

พ.ศ. 2521 ประกาศยกเลิกหลักสูตรการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือสำรอง และสามัญ

ของกิเวลล์ปาร์ค และใช้หลักสูตรของสำนักงานลูกเสือโลกเขตเอเชียแปซิฟิก

พ.ศ. 2524 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

พ.ศ. 2528 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

พ.ศ. 2532 จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

ประเภทของลูกเสือ

พระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า ให้มีลูกเสือ 4 ประเภท คือ

1. ลูกเสือสำรอง (Cub Scout)
2. ลูกเสือสามัญ (Boy Scout)
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scout)
4. ลูกเสือวิสามัญ (Rover Scout)

ลูกเสือสามัญ

ลูกเสือสามัญเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 11 - 17 ปี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและศีลธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญนั้นจะเป็นการปฏิบัติกิจกรรมในระบบหมู่ โดยหมู่หนึ่ง ๆ จะมีจำนวน 6 - 8 คน ลูกเสือสามัญมีอยู่ 3 ชั้น คือ ลูกเสือตรี ลูกเสือโท และลูกเสือเอก เด็กจะต้องเรียนหลักสูตรลูกเสือตรีก่อน เมื่อสอบลูกเสือตรีได้ก็จะเรียนลูกเสือโท และลูกเสือเอก ตามลำดับ กิจกรรมลูกเสือสามัญส่วนใหญ่นี้ คือ

1. การสำรวจและอยู่ค่ายพักแรม
2. การผจญภัย โดยเฉพาะกิจกรรมทางน้ำและกิจกรรมที่เกี่ยวกับภูเขา
3. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
4. เรื่องที่ลูกเสือสนใจและงานอดิเรก

คำปฏิญาณของลูกเสือสามัญมี 3 ข้อ ดังนี้

ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

- ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ
- ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือสามัญมี 10 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้
- ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ
- ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น
- ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก
- ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
- ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์
- ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ
- ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
- ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์
- ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

คติพจน์ของลูกเสือสามัญ

คติพจน์เป็นถ้อยคำกล่าวไว้สำหรับเตือนให้ลูกเสือได้ระวังตัวในการปฏิบัติ ซึ่งลูกเสือสามัญมีคติพจน์ว่า “จงเตรียมพร้อม” หมายความว่า เป็นลูกเสือสามัญจะต้องเป็นผู้รอบคอบไม่ประมาท มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะปฏิบัติกิจกรรมและบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น

รหัสของลูกเสือสามัญ

การแสดงรหัสของลูกเสือสามัญ เป็นการแสดงท่าทางหรือเครื่องหมายให้รู้ให้เข้าใจว่าเป็นพวกเดียวกัน รหัสของลูกเสือสามัญจะแสดงด้วยมือ ซึ่งการแสดงรหัสมี 2 แบบ คือ แบบอเมริกันกับแบบอังกฤษ ของไทยนั้นใช้แบบผสมผสานให้เป็นธรรมชาติ คือ

1. ยืนในท่าตรง
2. ยกแขนขวาพับข้อศอกข้างลำตัวหันฝ่ามือออก เขยียดนิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนางตรงขึ้น เอนนิ้วหัวแม่มือและนิ้วก้อยงอ โดยให้นิ้วหัวแม่มือกดทับนิ้วก้อยไว้

หลักสูตรวิชาลูกเสือสามัญ

ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดกิจกรรมลูกเสือสามัญออกเป็น 3 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมลูกเสือตรี มีเนื้อหาเกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ กิจกรรมกลางแจ้ง ระเบียบแถว

2. กิจกรรมลูกเสือโท มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้จักดูแลตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทักษะในทางวิชาลูกเสือ งานอดิเรกและเรื่องที่น่าสนใจ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ระเบียบแถว

3. กิจกรรมลูกเสือเอก มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง การบริการ การผจญภัย วิชาช่างลูกเสือ ระเบียบแถว

กิจกรรมลูกเสือสามัญเป็นกิจกรรมในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้สอนในคาบเวลาของกิจกรรมสร้างนิสัยทั้งหมด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องเริ่มต้นด้วยการเปิดประชุมกองแล้วดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการของลูกเสือ โดยให้ศึกษาวิเคราะห์ ค้นคว้าวางแผนปฏิบัติกิจกรรมตามฐานในระบบหมู่ สรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมและปิดประชุมกอง

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมลูกเสือสามัญ สามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือ มีความร่าเริงแจ่มใส มีระเบียบวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต อดทน เสียสละ ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สนใจและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 93)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาของกิจกรรมลูกเสือสามัญดังกล่าวนี้ จะต้องให้สอดคล้องและบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนลูกเสือสามัญ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่อไปนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 5 ข้อ ดังนี้

1. เล่าประวัติของลอร์ด เบเดน โพเอลล์ และพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างย่อได้

2. ปฏิบัติกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรมได้

3. แสดงความเคารพ แสดงรหัส และปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถวได้

4. ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญได้

5. ผูกเงื่อนตามที่กำหนด และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือทุกครั้ง ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมตามกระบวนการทางลูกเสือ ดังต่อไปนี้

1. พิธีเปิดประชุมกอง เมื่อเรียกลูกเสือมารวมกองแล้วจะต้องทำพิธีเปิดประชุมกองตามลำดับขั้นตอน คือ การเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา สวดมนต์ สงบนิ่ง การตรวจสุขภาพและเครื่องแต่งกายของลูกเสือโดยผู้กำกับลูกเสือ หรือจะมอบหมายให้นายหมู่ตรวจแทนก็ได้
2. เกมหรือเพลง เมื่อเปิดกองแล้วก็ให้มีเกมหรือเพลงเพื่อเป็นการอบอุ่นร่างกายและปลูกฝังความสนใจแก่นักเรียน โดยจะใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนก็ได้
3. ปฏิบัติกิจกรรมหรือการเรียนการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตร โดยให้มีการวางแผนศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายในระบบหมู่ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมตามฐานเพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม รับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งบางเนื้อหาอาจจะสอนในห้องเรียนก็ได้
4. การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ เมื่อดำเนินการสอนตามเนื้อหาและสรุปรายงานแล้ว ผู้กำกับจะเล่าเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ ที่เป็นประโยชน์และแฝงคุณธรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในความดีงามที่ควรกระทำตามแนวทางของลูกเสือ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต ความกล้าหาญ อดทนและการเสียสละ เป็นต้น
5. พิธีเปิดประชุมกอง เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จแล้วผู้กำกับจะเรียกลูกเสือมารวมกองอีกครั้งหนึ่ง แล้วสรุปประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมทั่วไป มีการนัดหมายงานครั้งต่อไปแล้วทำการตรวจเครื่องแต่งกาย ซึ่งอาจจะให้นายหมู่ตรวจแทนก็ได้ เสร็จแล้วให้ลูกเสือเชิญชาติลงจากยอดเสาและบอกเลิกแถวก็เป็นอันเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญในแต่ละครั้ง โดยใช้เวลาประมาณครั้งละ 2 คาบเวลาเรียน (40 นาที)

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญจะดำเนินการเช่นเดียวกับการวัดผลและประเมินผลของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 4)

การตั้งกองลูกเสือสามัญ

ในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือสามัญในโรงเรียน หากโรงเรียนใดมีความพร้อมที่จะจัดตั้งกองลูกเสือและขอแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญได้ โดยขอบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ พ.ศ. 2509 ข้อ 64 กำหนดว่าการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองลูกเสือต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี และผู้มีอำนาจแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญ คือ เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2533 : 1)

การดำเนินการจัดตั้งกองลูกเสือสามัญในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการตั้งกองขึ้นใหม่หรือตั้งกองเพิ่มเติมที่มีอยู่แล้วก็ดีให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ทำการรับสมัครเด็กนักเรียนเป็นลูกเสือ (ใช้แบบ ล.ส. 3 ใบสมัครเข้าเป็นลูกเสือ) โดยกองลูกเสือสามัญ 1 กอง มีจำนวนลูกเสือ 12 - 48 คน มีอายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 17 ปีบริบูรณ์ (หรืออยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6) โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 - 6 หมู่ หมู่หนึ่งมี 6 - 8 คน รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ลูกเสือด้วย เมื่อรับสมัครเด็กเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะต้องหาตัวผู้กำกับลูกเสือสามัญ กองละ 1 คน และรองผู้กำกับอีก 1 คน หรือหลายคน เป็นผู้ช่วย (วิธีปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้มีรองผู้กำกับลูกเสือไม่เกิน 10 คนต่อ 1 กอง) ผู้กำกับลูกเสือสามัญและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญ จะต้องมีความสมบัติทั่วไปดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ที่มีนิสัยใจคอและความประพฤติเรียบร้อย สมควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
- 1.2 เป็นผู้มีความรู้และปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- 1.3 เป็นผู้ไม่มีโรค ซึ่งเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
- 1.4 เป็นผู้มีความประพฤติดีตามกฎหมาย แต่ถ้ามิได้มีสัญชาติไทยต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- 1.5 มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือ ผักไฟ สนใจต่อการลูกเสือ และสมัครใจที่จะดำรงตำแหน่งทางลูกเสือ
- 1.6 ผู้กำกับลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี และรองผู้กำกับลูกเสือสามัญมีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี
- 1.7 มีวุฒิทางลูกเสือดังนี้

1.7.1 ผู้กำกับลูกเสือสามัญ (ครู อาจารย์) ต้องได้รับการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญขั้นความรู้เบื้องต้นแล้ว ส่วนผู้กำกับที่เป็นครูสตรีต้องได้รับเครื่องหมายวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญขั้นความรู้ขั้นสูง (วุดแบดจ์)

1.7.2 รองผู้กำกับลูกเสือสามัญ (ครู อาจารย์) ไม่ต้องผ่านการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญขั้นความรู้เบื้องต้นก็ได้ และอนุญาตให้ครูสตรีที่ผ่านการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญขั้นความรู้เบื้องต้นเป็นรองผู้กำกับลูกเสือสามัญได้

2. ดำเนินการขออนุญาตตั้งกองลูกเสือสามัญตามลำดับชั้นตอนโดยใช้แบบพิมพ์ดังนี้

2.1 ล.ส. 1 (คำร้อง) จำนวน 1 แผ่น

2.2 ล.ส. 2 (ใบสมัครเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ) จำนวน 1 แผ่น

2.3 ทำหนังสือนำเสนอแบบคำขอและใบสมัครเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญ

แบบพิมพ์ดังกล่าวให้ทำเป็น 3 ชุด เก็บไว้เป็นสำเนาที่โรงเรียน 1 ชุด ส่งอำเภอ 1 ชุด ส่งจังหวัด 1 ชุด ถ้าสังกัดจังหวัดทำเป็น 2 ชุด เก็บไว้ที่โรงเรียน 1 ชุด ส่งสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ 1 ชุด

3. เมื่อได้รับอนุมัติให้ตั้งกองได้แล้วให้ทำพิธีเข้าประจำกองให้เรียบร้อย ซึ่งเด็กจะได้แต่งตั้งเครื่องแบบลูกเสือสามัญถูกต้องเป็นครั้งแรกในวันทำพิธีเข้าประจำกอง (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2533 : 1 - 3)

การสอนกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา

วิชาลูกเสือเริ่มกำหนดไว้ในหลักสูตรตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการลงวันที่ 4 เมษายน 2516 และให้อยู่ในความรับผิดชอบของกองลูกเสือ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (อภัย จันทวิมล. 2519 : 43 - 47) ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 กำหนดให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมสร้างนิสัยที่ส่งเสริมหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่เน้นพัฒนาการทางสังคมและถือเป็นนโยบายหลักที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนเอกราชความมั่นคงของชาติและเป็นพลเมืองดีในอนาคต ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดจึงมีการสอนวิชาลูกเสือเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว (กรมวิชาการ. 2521 : 2 - 3)

การที่รัฐได้จัดกิจกรรมลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมสร้างนิสัย ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกที่โรงเรียนใดจะเลือกสอนก็ได้ หรือถ้าโรงเรียนใดไม่พร้อมจะเลือกสอนกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ในคู่มือปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัยระดับประถมศึกษาก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 701) จากเหตุผลดังกล่าวนี้เองทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นเพียงกิจกรรมสร้างนิสัย ซึ่งเป็นกิจกรรมบังคับเลือกที่เน้นการสอนภาคปฏิบัตินั้น จะทำให้การฝึกอบรมเยาวชนของชาติได้ประโยชน์และได้ผลไม่เต็มที่ น่าจะมีการเพิ่มวิชาลูกเสือที่เน้นการสอนเฉพาะภาควิชาการหรือทฤษฎี บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา โดยยังคงสอนกิจกรรมลูกเสือที่เป็นกิจกรรมบังคับเลือกควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนมีระบบและสามารถฝึกอบรมเยาวชนได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น (ปราโมทย์ ไชยกิจ. 2526 : 2 - 3 ; อ้างอิงมาจากกรมวิชาการ. 2526 : 1 - 6) จึงมีการเสนอเรื่องการบรรจุวิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษาต่อกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่าวิชาลูกเสือจะสามารถส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีต่าง ๆ ได้จึงประกาศให้วิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2527 โดยให้อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีคาบเวลาเรียนร้อยละ 50 ของกิจกรรมสร้างนิสัย และเริ่มใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในปีการศึกษา 2528 ทุกระดับชั้น สำหรับเวลาเรียนที่เหลือในกิจกรรมสร้างนิสัยซึ่งเหลืออยู่ร้อยละ 50 ให้เลือกเรียนกิจกรรมสร้างนิสัยอื่น ๆ หรือจะเลือกเรียนกิจกรรมลูกเสือตามที่เคยเรียนอยู่เดิมก็ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2527 : หน้าปก)

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2532 กระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 1 - 2) มีคำสั่งที่ วก 935/2532 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2532 ให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เนื่องด้วยพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมลูกเสือช่วยให้เยาวชนของชาติได้พัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจ มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอในการที่จะให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวจำเป็นจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสอนกิจกรรมของลูกเสือ

การสอนกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาตามคำสั่งดังกล่าวให้รวมความถึงเนตรนารีด้วย โดยให้ใช้คาบเวลาเรียนของกิจกรรมสร้างนิสัยกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยทั้งหมด ซึ่งมีคาบเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นดังต่อไปนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 มีคาบเวลาเรียน 80 คาบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4 มีคาบเวลาเรียน 120 คาบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 มีคาบเวลาเรียน 80 คาบ

และให้ใช้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

ในปี พ.ศ. 2533 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : ค - จ) ได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีระดับประถมศึกษา และได้กำหนดจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีไว้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความสุข และเกิดความมั่นคงของประเทศชาติ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ของลูกเสือสำรอง/สามัญ
2. มีทักษะการสังเกต จดจำ การใช้ฝีมือ เครื่องมือ การแก้ปัญหา และทักษะในการร่วมมือกับผู้อื่น
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างสรรค์งานฝีมือ สนใจและพัฒนาเรื่องของธรรมชาติ

นอกจากนี้การใช้หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาต้องเป็นไปตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติลูกเสือ ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2528 : 1 - 57) และกฎกระทรวงว่าด้วยรูปแบบลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2526 : 1 - 3) หมายความว่า เป็นไปตามโครงสร้างของคณะลูกเสือแห่งชาติ คือ การเรียนการสอนลูกเสือในสถานศึกษาทุกสังกัดจะต้องจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2534 : 29) โดยได้รับอนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือก็เช่นกันต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือตั้งแต่ขั้นความรู้เบื้องต้น (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2532 : 2531) โดยสมัครเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด จึงจะสอนกิจกรรมลูกเสือได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 45 - 46) ได้กำหนดแนวทางไว้ดังต่อไปนี้

1. การสอน คือ ความพยายามของบุคคลหนึ่งหรือหลายคนที่จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเกิดการเรียนรู้
2. จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายการสอน คือ ความพยายามให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้แก้ปัญหาชีวิต และสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. หลักสำคัญของการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร คือ สอนให้เรียนโดยการกระทำ ทดลอง ค้นคว้า แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ให้สามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. ผู้สอน บุคลิกภาพ และความสามารถของผู้สอนนั้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องรู้จักเลือกปรับปรุงเทคนิคและวิธีสอนให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย
2. ความเข้าใจของผู้สอนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแง่ของการสอน การเรียน คือ กระบวนการแก้ปัญหา ปัญหาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลของการเรียนในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน คือ ผู้แก้ปัญหา ผู้สอน คือ ผู้ช่วยเหลือ ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดจากการกระทำของผู้เรียนโดยตรงไม่ใช่จากคำบอกเล่าของครูในการสอนจึงควรจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนพร้อมที่จะทำพฤติกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ จะได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ มีเจตคติที่ดี และความซาบซึ้งในการเรียน เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตัว ผู้เรียนอันเป็นจุดมุ่งหมายของการสอน
3. เนื้อหาสาระ การจัดลำดับเนื้อหาก่อนหลังอย่างมีระบบจะช่วยให้การเรียนรู้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น โครงสร้างและธรรมชาติของเนื้อหาในแต่ละกลุ่มประสบการณ์มีความแตกต่างกัน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิค และวิธีการสอนจึงต้องแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละกลุ่มประสบการณ์

4. ผู้เรียน การให้การศึกษานั้นจะต้องสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จึงต้องมีการสอนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามวัยด้วย

เกรเซอร์ (ธีระ รุญเจริญ. 2525 : 163 ; อ้างอิงมาจาก Glaser. 1972 : 101 - 106)

ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการสอน (Instructional Objective) ครูกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ การสอนวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นเป็นข้อความที่บอกถึงสิ่งทีนักเรียนสามารถทำได้หลังจากที่ครู สิ้นสุดการสอนแล้ว

2. พฤติกรรมเดิมของนักเรียน (Entering Behavior) เช่น ความรู้เดิมเป็นอย่างไร ความคิดรวบยอดที่จำเป็นรู้ก่อนแล้วหรือยัง ทักษะที่จำเป็นมีหรือไม่ ความสนใจ แรงจูงใจ มีหรือไม่

3. วิธีดำเนินการสอน (Instructional Procedures) ครูแสดงหากลวิธีในการสอนและ ดำเนินการตามวิธีที่คิดขึ้น วิธีดำเนินการสอนจะออกมาในรูปใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของ การสอนด้วย

4. การประเมินผลการเรียนรู้ (Performance Assessment) เพื่อประเมินว่านักเรียน ได้ผ่านวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525 : 272) ได้กล่าวถึงระบบการเรียนการสอน สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการแสดงถึงความปรารถนาที่ผู้สอน มุ่งให้เกิดในตัวผู้เรียน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของ การสอน

2. ตัวป้อนสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่

2.1 ผู้สอน ทั้งในเชิงคุณวุฒิ ประสบการณ์ และคุณลักษณะในการเป็นครู

2.2 ผู้เรียน ซึ่งพิจารณาในแง่ของพื้นฐานความรู้เดิม ความสนใจ ความถนัด

วิธีการเรียน จุดมุ่งหมายทางการเรียน และลักษณะนิสัยในการเรียน

3. กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียน การสอน ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1 การจัดรายวิชา
- 3.2 การจัดห้องเรียน
- 3.3 เทคนิคการเรียนการสอน

4. ผลผลิตของการเรียนการสอน ได้แก่ ผลการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอันเนื่องมาจากการเรียนการสอน ถ้ามีจุดมุ่งหมายการสอนที่ชัดเจน มีตัวป้อนสำหรับการเรียนการสอนพร้อมมูล และผู้สอนเลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมแล้วผลลัพธ์ก็คือผู้เรียนควรเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 9 - 12) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายในการสอน ซึ่งเป็นลักษณะผลผลิตทางการเรียนการสอนที่มุ่งหวัง จะให้นักเรียนเกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนการสอนแล้ว จุดมุ่งหมายของการสอนแต่ละหน่วย มักจะกำหนดในลักษณะที่เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในระดับการเรียนการสอนในห้องเรียนที่เป็นตัวแทนของจุดมุ่งหมายทั่วไปเฉพาะส่วนที่วัดและสังเกตได้
2. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน เป็นสภาพความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานด้านความรู้ เจตคติ เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนเป็นจุดเด่น - ด้อย เก่ง - อ่อนของผู้เรียนแต่ละคน
3. กระบวนการเรียนการสอน จะเริ่มตั้งแต่หน่วยย่อยต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานต่อเนื่องกัน และประกอบขึ้นเป็นหน่วยใหญ่ ถ้าการเรียนในหน่วยย่อยต้น ๆ ได้ผลดีก็จะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการเรียนหน่วยต่อ ๆ ไปด้วย
4. การวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วย การวัดผลก่อนการเรียนการสอน ขณะมี การเรียนการสอน และภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญทุกขั้นตอน

กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา

มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ (2528 : 49) ได้กล่าวถึงการดำเนินการสอนลูกเสือไว้ดังนี้

1. นำหลักสูตรวิชาลูกเสือแต่ละบทมาศึกษาว่าลูกเสือที่ตนจะทำการสอนหรือฝึกอบรมนั้นมีวิชาอะไรบ้าง เช่น ลูกเสือสำรอง แบ่งออกเป็นเตรียมลูกเสือสำรอง ดาวดวงที่ 1, 2, 3 และวิชาสัมพันธ์ แต่ละขั้นตอนมีกวีชาจะต้องปฏิบัติตามนั้น โดยทำโครงการสอนตลอดปีไว้และกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ

2. จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นจะต้องใช้ให้ครบเพื่อให้ฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น หีบอุปกรณ์ โดยมีอุปกรณ์ในหีบ ได้แก่ ลูกบอล เชือก เข็ม ด้าย สีหมู่ เป็นต้น

3. การสอนวิชาลูกเสือทุกประเภทต้องคำนึงถึงการฝึกกลางแจ้งให้มากที่สุดและฝึกแบบเรียนโดยการปฏิบัติจริงเสมอ

4. การสอนวิชาพิเศษ เนื่องจากวิชาลูกเสือเป็นวิชาที่ต้องการให้เด็กแสดงออกถึงความสามารถตามอัตภาพของตน จึงส่งเสริมให้เด็กเรียนและสอบวิชาพิเศษตามขั้นตอนเพื่อรับและประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถของตนเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดวิชาพิเศษเพื่อสนองความต้องการของลูกเสือให้มากที่สุด เพราะต้องให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดของลูกเสือให้มากที่สุด เพราะต้องให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด

การจัดกิจกรรมลูกเสือระดับประถมศึกษาชั้นนั้น กรมวิชาการ (2533 : ฐ - พ) ได้ชี้แจงการใช้หลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

1. ลูกเสือสำรอง การจัดกิจกรรมลูกเสือสำรอง (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4) มีดังนี้

1.1 กิจกรรมลูกเสือสำรอง (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4) ให้ความหมายรวมถึงเนตรนารีสำรอง ซึ่งใช้หลักสูตรและวิธีการเดียวกันกับลูกเสือ โดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมบังคับและใช้เวลาของกิจกรรมสร้างนิสัยดังนี้

1.1.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ใช้เวลาชั้นละ 80 คาบต่อปี

1.1.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ใช้เวลาชั้นละ 120 คาบต่อปี

1.2 ให้ทำการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ดังนี้

1.2.1 เตรียมลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2.2 ดาวดวงที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.2.3 ดาวดวงที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2.4 ดาวดวงที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.3 การแต่งกาย ในการฝึกภาคปฏิบัติหรืออยู่ค่ายพักแรมให้ลูกเสือใช้เครื่องแบบจำลอง (เครื่องแบบนักเรียนและผ้าผูกคอตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง)

1.4 รายละเอียดในคู่มือฉบับนี้เป็นเพียงแนวปฏิบัติให้ผู้กำกับลูกเสือได้ใช้ประกอบการเรียนการสอน ในการเข้าร่วมกิจกรรมของลูกเสือโดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ผู้กำกับอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ทั้งนี้ให้ยึดหลักสูตรและวิธีการตามขบวนการของลูกเสือเป็นหลัก

1.5 ควรจัดให้มีการเปิดประชุมของทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบและการมีวินัยในตัวเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1.5.1 พิธีเปิด (แกรนด์ฮาวล์ ชักธงขึ้น สวดมนต์สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

1.5.2 เกม หรือ เพลง ทำให้เกิดความสนุกสนานเป็นการอบอุ่นร่างกายก่อนการปฏิบัติกิจกรรม อาจใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเสมอไป

1.5.3 การปฏิบัติกิจกรรมเน้นการปฏิบัติเป็นฐานโดยใช้ระบบหมู่เพื่อสะดวกต่อการเรียนการสอน ตลอดจนการควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และให้คำแนะนำแก้ไข

1.5.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ควรเน้นเรื่องง่าย ๆ และสรุปให้ลูกเสือเข้าใจว่ามีประโยชน์อย่างไร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความกล้าหาญอดทน ฯลฯ

1.5.5 พิธีเปิด (นัดหมาย ตรวจ แกรนด์ฮาวล์ เชิญธงลง เลิก)

1.6 สำหรับวิชาพิเศษลูกเสือให้ผู้กำกับปฏิบัติดังนี้

1.6.1 ทำการสอนวิชาพิเศษโดยใช้คาบเวลา นอกเหนือจากที่ลูกเสือเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติหรือในขณะที่อยู่ค่ายพักแรม นอกจากนี้ลูกเสืออาจใช้เวลาว่างของตนเองทำการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของวิชาพิเศษแล้วขอทำการสอบหรือส่งรายงานผลการปฏิบัติงานของรายวิชานั้นแก่ผู้กำกับเพื่อขอระดับเครื่องหมายพิเศษ การสอบจะจัดให้มีขึ้นที่ครั้งก็ได้โดยเน้นการปฏิบัติจริง เมื่อสอบผ่านแล้วให้ผู้กำกับลงนามรับรองในสมุดประจำตัวลูกเสือ

1.6.2 วิชาพิเศษลูกเสือใดที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ลูกเสือเข้าร่วมตามปกติก็ให้นำไปบูรณาการ รวมทั้งทำการสอบภาคปฏิบัติของวิชาพิเศษนั้น ๆ และถือว่าลูกเสือที่ผ่านการสอบแล้วมีสิทธิประดับเครื่องหมายวิชาพิเศษนั้นด้วย

1.6.3 ให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการขอซื้อเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือตามจำนวนที่ลูกเสือได้รับจากร้านค้าขององค์การค้ำคูณสภา

1.6.4 สำหรับวิชาพิเศษลูกเสือให้ใช้ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2522

2 ลูกเสือสามัญ การจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6) กรมวิชาการ (2533 : ณ - ณ) ได้ชี้แจงไว้ดังนี้

2.1 กิจกรรมลูกเสือสามัญ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6) ให้ความหมายรวมถึงเนตรนารีสามัญ ซึ่งใช้หลักสูตรและวิธีการเดียวกับลูกเสือโดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมบังคับ

และใช้เวลาของกิจกรรมสร้างนิสัยชั้นละ 80 คาบต่อปี

2.2 ให้ทำการสอนกิจกรรมลูกเสือตรีและลูกเสือโท ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสอนกิจกรรมลูกเสือเอก ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 การแต่งกาย ในการฝึกภาคปฏิบัติหรืออยู่ค่ายพักแรมให้ลูกเสือใช้เครื่องแบบจำลอง (เครื่องแบบนักเรียนและผ้าผูกคอตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง)

2.4 รายละเอียดในคู่มือฉบับนี้เป็นเพียงแนวปฏิบัติให้ผู้กำกับลูกเสือได้ใช้ประกอบการเรียนการสอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของลูกเสือ โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ผู้กำกับอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ทั้งนี้ให้ยึดหลักสูตรและวิธีการตามขบวนการของลูกเสือเป็นหลัก

2.5 ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบและการมีวินัยในตัวเองโดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

2.5.1 พิธีเปิด ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก

2.5.2 เกม หรือ เพลงทำให้เกิดความสนุกสนานเป็นการอบอุ่นร่างกายก่อนการปฏิบัติกิจกรรม อาจใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเสมอไป

2.5.3 การปฏิบัติกิจกรรม เน้นการปฏิบัติเป็นฐานโดยใช้ระบบหมู่เพื่อสะดวกต่อการเรียนการสอน ตลอดจนการควบคุม ดูแล ตรวจสอบ และให้คำแนะนำแก้ไข

2.5.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ ควรเน้นเรื่องง่าย ๆ และสรุปให้ลูกเสือเข้าใจว่ามีประโยชน์อย่างไร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความกล้าหาญอดทน ฯลฯ

2.5.5 พิธีปิด (นักหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

2.6 สำหรับวิชาพิเศษลูกเสือ ให้ผู้กำกับปฏิบัติดังนี้

2.6.1 ทำการสอนวิชาพิเศษโดยใช้คาบเวลานอกเหนือจากที่ลูกเสือเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติหรือในขณะที่อยู่ค่ายพักแรม นอกจากนี้ลูกเสืออาจใช้เวลาว่างของตนเองทำการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของวิชาพิเศษแล้วขอทำการสอบหรือส่งรายงานผลการปฏิบัติงานของรายวิชานั้นแก่ผู้กำกับเพื่อขอประดับเครื่องหมายวิชาพิเศษ การสอบจะจัดให้มีขึ้นกี่ครั้งก็ได้โดยเน้นการปฏิบัติจริง เมื่อสอบผ่านแล้วให้ผู้กำกับลงนามรับรองในสมุดประจำตัวลูกเสือ

6. สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้นั้นจะต้องช่วยส่งเสริมความคิดวิพากษ์วิจารณ์ และก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน
7. สื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ จะต้องช่วยสร้างสติปัญญาหรือช่วยแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง
8. ต้องรู้จักวิธีเก็บรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี และใช้ได้ยาวนานที่สุด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมหรือ Minitext มาจากคำว่า Miniature กับ Text หมายถึง หนังสือเรียนที่ย่อส่วนเรื่องลงเป็นเรื่องสมบูรณ์สั้น ๆ หยิบฉวยง่าย เบา เหมาะสมกับมือเด็ก ใช้เวลาสั้น ๆ อ่านจบภายในเล่ม เน้นความคิดรวบยอดเพียงความคิดเดียวไม่ซับซ้อน โดยยังคงรักษาโครงสร้างที่สมบูรณ์ของหนังสือเรียนอย่างครบถ้วน ส่วนหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้นคือ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่เป็นการสร้างเนื้อหาให้มีคุณลักษณะเป็นวรรณกรรมมีเค้าโครงเรื่อง เนื้อหา แก่นสาระ ฉาก ตัวละคร (หทัย ตันหยง. 2532 : 67)

สาเหตุที่มีการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

จากสภาพปัจจุบันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งมีประเด็นในการพิจารณาด้วยกันดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 67)

1. ระบบของหลักสูตรและการสอนในแต่ละหน่วยการเรียน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันมีความคิดรวบยอดกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะวัดและสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จากผ่าน - ไม่ผ่านจุดประสงค์ ปัญหาการเรียนมีผลการเรียนตกต่ำไม่ผ่านจุดประสงค์จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่จะต้องรีบจัดการแก้ไข
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ถ่ายทอดการเรียนรู้ สื่อพื้นฐานสำคัญของระบบหลักสูตรและการสอนของไทยส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับสื่อวัสดุ (Software) และหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือจำเป็นต้องมีคือ แบบเรียน การใช้สื่อแบบเรียนจะมีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับศักยภาพการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันมาก
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับทักษะทางภาษา อันเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทักษะที่มีปัญหาอย่างยิ่งในการเรียนการสอน สื่อทางภาษาก็คือแบบเรียนอันจะเป็นตัวบ่งชี้

สำคัญในการแก้ปัญหา ซึ่งเชื่อว่าสื่อเชิงวรรณกรรมนั้นมีพลังกระตุ้นสูงและน่าสนใจกว่าวัสดุเบา
อย่างอื่น

4. การกำหนดสื่อถ่ายโยงการเรียนรู้หลาย ๆ อย่างมักจะจริงจังบางพื้นที่ บางโอกาส
เพราะเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ความรู้ความสามารถของครูจำเป็นจะต้องแสวงหานวัตกรรม
มาใช้โดยคำนึงว่าสร้างอย่างไรจะได้มาซึ่งสื่อสากลอันเป็นสภาพ ปานกลาง ราคาถูก ไม่เป็นพิษ
ต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เกินขีดความสามารถที่โรงเรียนทั่วราชอาณาจักรพึงมีพึงใช้ได้หรือเรียกว่า
“การแสวงหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม” (Appropriate Technology)

5. กลไกการเรียนรู้ของผู้เรียนกับแนวทางการใช้หลักสูตรและบูรณาการทางการสอน
ที่ยึดหลักการรวมหน่วย (Unit Whole) ของทฤษฎีสนามอาจมีข้อบกพร่อง ช่องว่าง จุดอ่อนหรือ
ไม่สัมพันธ์กันดังเช่น การใช้สื่อแบบเรียนทั่ว ๆ ไปไม่สามารถสนองการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งการเรียน
การสอนทั่วไปอาจจะเน้นความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) แต่ไม่ได้เน้นความคิดรวบยอดรอง
(Sub - Concept) หรือความคิดรวบยอดรายย่อย (Mini - Concept) ซึ่งการเรียนการสอนในสภาพ
เช่นนี้ทำให้ความคิดรวบยอดรายย่อยถูกมองข้ามไปโดยมิได้เน้นจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถผ่าน
จุดประสงค์ที่เชื่อมโยงกันกับความคิดรวบยอดรองหรือความคิดรวบยอดย่อยขึ้น

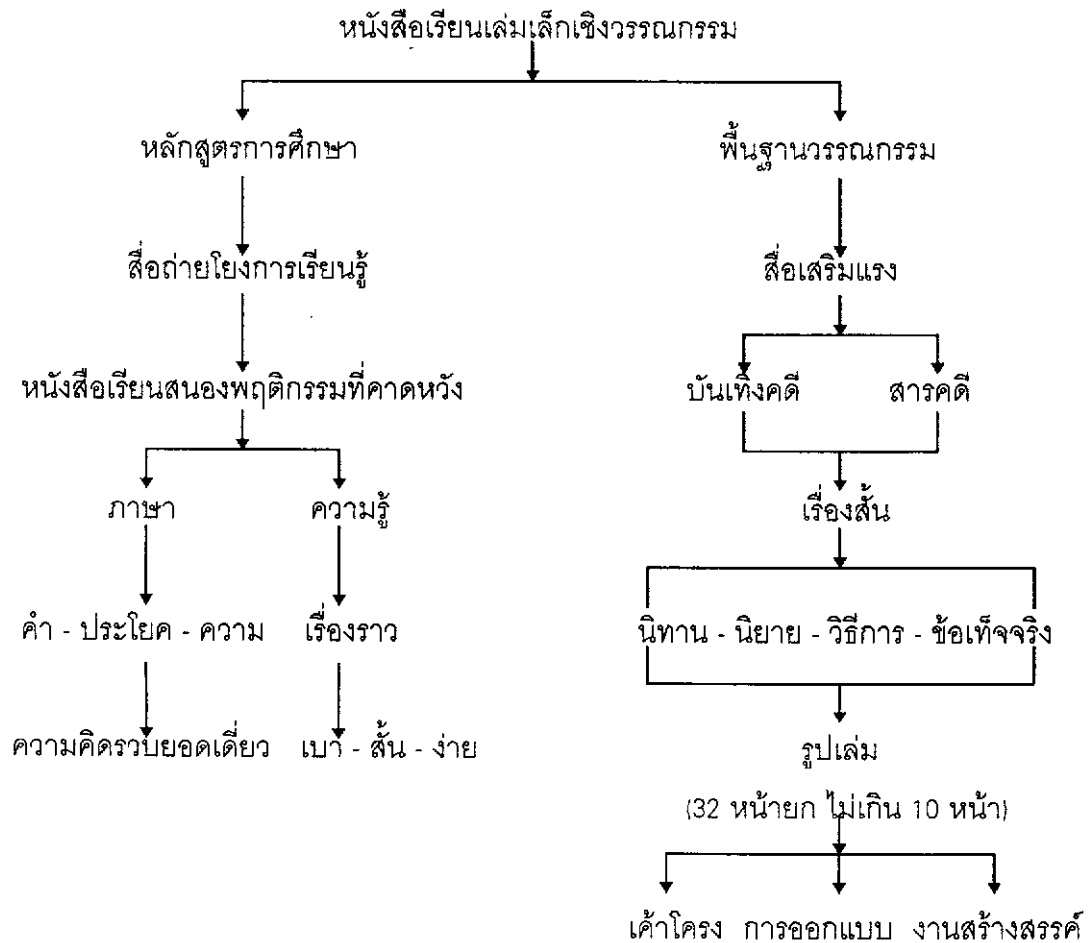
วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อสำคัญใน
การเรียนการสอนดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2531 : 3 - 8)

1. เพื่อเป็นการสร้างสื่อวัตกรรมการใช้ในกระบวนการเรียนการสอน
2. เพื่อใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนโดยเน้นการพัฒนาการอ่านเพื่อสร้างทักษะการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น
3. เพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
4. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดย่อย
5. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. เป็นสื่อที่ครูมีความสามารถในการสร้างได้ด้วยตัวเอง
7. เพื่อใช้ในการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
8. เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรในการผลิต แต่ให้ประโยชน์สูงและตรงตาม
ความต้องการ
9. สามารถสร้างเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจึงมีลักษณะที่ต่างจากแบบเรียนทั่วไปคือ เป็นหนังสือเรียนที่ครูกัดเรื่องสอนเด็กจากการบูรณาการของหลักสูตรมาเป็นพิมพ์เขียวในการสอน แล้วปรุงแต่งให้เป็นสื่อที่สามารถนำไปสอนเด็กให้เกิดการเรียนรู้เป็นพิมพ์เขียวในสมองของเด็กต่อไปและการเรียนรู้เน้นให้เกิดกระบวนการ 3 มิติคือ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นรูปธรรมคือ เนื้อหาสาระ นามธรรม คือ ความคิดและความคิดรวบยอด และสัจธรรม คือ จิตสำนึก ด้วยการเรียนรู้จากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
(หทัย ตันหยง. 2532 :67)

คุณลักษณะเด่นของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ด้วยคุณลักษณะของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีองค์ประกอบที่แสดงให้เห็น
ความสำคัญของลักษณะเด่นดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 68)

1. ปัจจัยสนองการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดรายย่อย (Sub - concepts and Miniconcepts)
2. ปัจจัยสนองการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Terminal Behavior Objective)
3. สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง (Self - Creativity) ครูผู้สอนบทเรียน - เด็กผู้เรียน
4. คุณลักษณะเอนกประสงค์ (Multiple Purpose) และเป็นสากล (Universalization)

ใช้ได้ทุกโรงเรียน เสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง

5. อยู่ในขีดความสามารถในการผลิตได้ด้วยตนเองในกิจกรรมการเรียนการสอน (Self - Production)

6. ประหยัด (Economy) เวลา ทรัพยากร วัสดุ แรงงาน สถานที่

7. เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมท้องถิ่น (Legend - Culture)

8. สอดคล้องกับการรับรู้ทางภาษา (Language Acquisition)

9. เป็นนวัตกรรมทางการสอน (Instructional innovation)

เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Appropriate Technology) หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัยที่น่าสนใจครั้งนี้ควรเป็นแบบเรียนที่เหมาะสมต่อสภาพต่าง ๆ ดังนี้

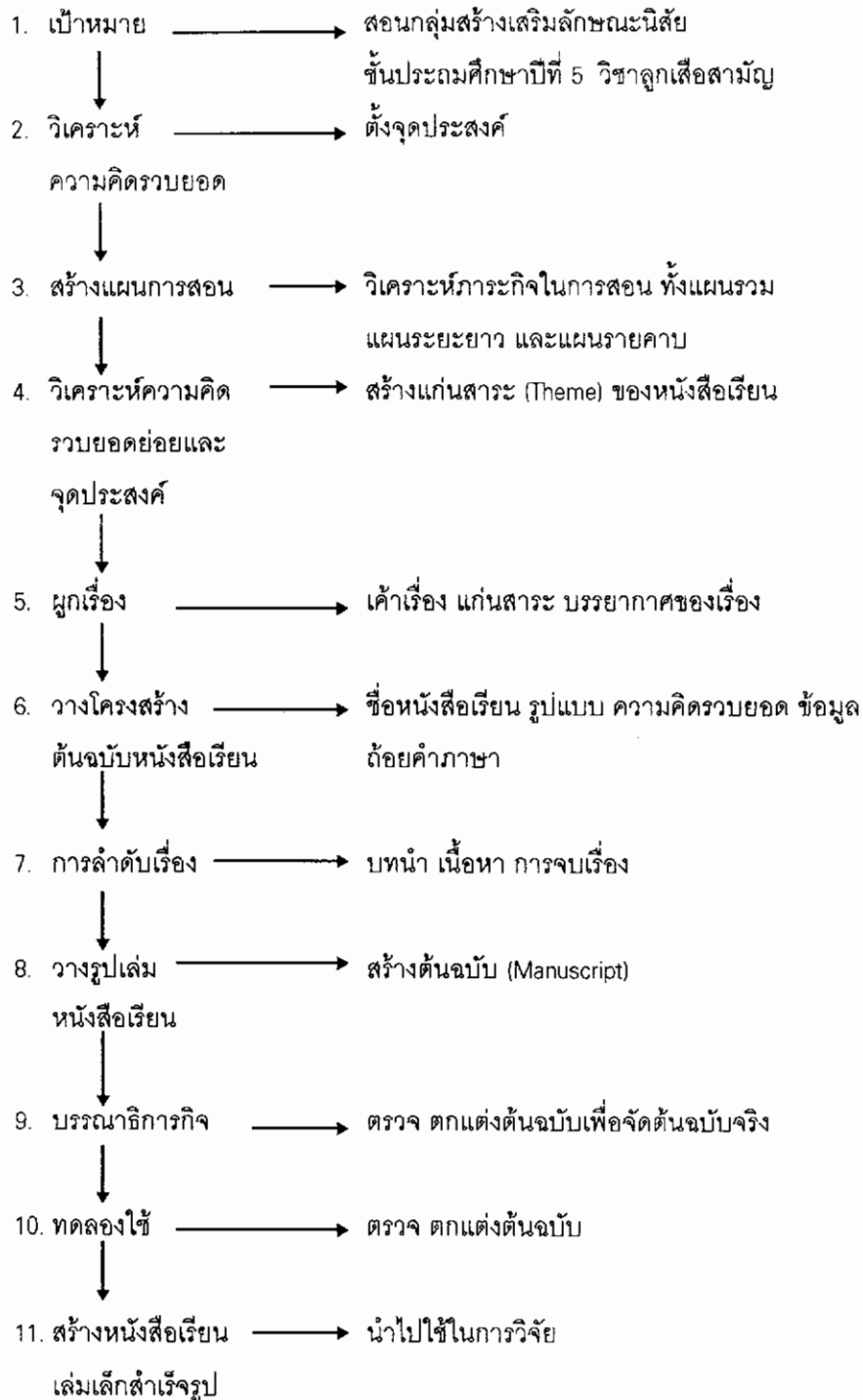
(หทัย ดันหยง. 2532 : 68 - 69)

1. การประจักษ์ตน
2. การพึ่งตนเอง
3. การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
4. การอนุรักษ์ธรรมชาติ
5. การแสวงหาได้ในท้องถิ่น
6. สดประหยัด
7. สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม
8. ราคาถูกแต่ประโยชน์คุ้มค่า
9. เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกัน

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนและยึดหลักในการผลิตโดยพิจารณา

หลักการตามหัวข้อดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 69)

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น

ในการเขียนโครงร่างต้นฉบับหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในขั้นแรก ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. เจาเรื่อง (Ideal Title)
2. แนวคิดโครงร่างตามจินตภาพ (Plotting)
3. แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้น ๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้เห็นภาพพจน์ของเรื่องราวสั้น ๆ ให้เห็น
5. ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลาย ๆ ฉาก สีสัน ให้ความรู้สึกรวมกันหลาย ๆ

ฉากเข้าเป็นรูปเล่ม

6. ภาพพจน์ (Figure of Speech) มองเห็นสะท้อนให้ด้านความรู้สึกคล้อยตาม
ไม่เห็นด้วย สอดคล้อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Manuscript)

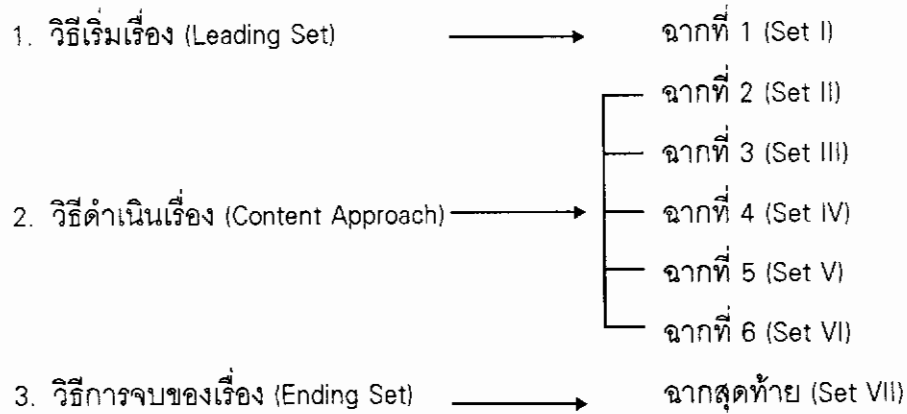
การเขียนโครงร่างต้นฉบับของหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title)
2. การกำหนดแก่นพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and Format) มีทั้งรูปแบบของหนังสือร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของหนังสือ เนื้อหาสอดคล้องกับวิชาที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเดียว
5. ข้อมูลหลักฐาน (Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป
ตัวเลข บุคลิกลักษณะตัวละครที่จัดใส่ลงไป
6. ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากศัพท์เป็นบทละคร สนทนาระหว่างบุคคลของ
ตัวละครในเรื่องนั้น ๆ

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง (Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่องจะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่องซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นหนังสือที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมี ส่วนประกอบกันขึ้นเป็นรูปเล่มดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 71)

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชนิดของหนังสือเรียน
2. คำนำ ประกอบด้วย พฤติกรรมการเขียนที่บอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์/เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง

ขั้นตอนบรรณาธิการิก

บรรณาธิการิกของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบด้วยขั้นตอนตาม ลำดับขั้นดังนี้

1. ตรวจสอบ - โครงสร้าง
2. ตรวจสอบ - การใช้ภาษา
3. ตรวจสอบ - ประเมินจุดประสงค์

4. ปรับปรุงครั้งที่ 1
5. ทดสอบคุณภาพ (Tryout)
6. ปรับปรุงครั้งที่ 2
7. นำไปใช้
8. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

ประโยชน์ของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. ช่วยให้ผู้เรียนผ่านจุดประสงค์ได้แน่นอนอย่างยิ่ง
2. จัดตั้งสำนักการเรียนรู้โดยตรงในแต่ละความคิดรวบยอด
3. สื่อเชิงวิเคราะห์การเรียนรู้ความคิดรวบยอดย่อย
4. ช่วยเสริมนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อสนองการเรียนรู้แห่งปวงชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์ได้ทุกกรณี
6. ช่วยควบคุมเชื่อมโยงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
7. เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เป็นเอกภาพ
8. เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างบุคคล
9. เกิดศุนย์รวมความสนใจในการเรียนรู้
10. เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานจากสื่อเชิงวรรณกรรม

(हत्य दनहय. 2532 : 72)

ทฤษฎีการเรียนการสอนพื้นฐานการสอนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรม

กาเย่ (Gagne. 1977 : 303 - 318) ได้แสดงลำดับการสอน (Instructional Events) และลำดับการเรียนการสอน (Instructional Phases) ไว้โดยสรุปได้ดังนี้

ลำดับการสอน (Instructional Events)

การจัดลำดับการสอนนี้ผู้สอนควรยึดหลักการสอนที่ว่า การสอนขั้นแรกนั้นต้องสร้างความคิดหรือเร้าความสนใจให้เกิดขึ้นต่อผู้เรียนเสียก่อน แล้วจึงแจ้งจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ ซึ่งสามารถแสดงเป็นขั้นลำดับการสอนไว้ ดังนี้

1. กระตุ้นพลังแรงจูงใจ (Activating Motivation)
2. กำหนดเป้าหมายแก่ผู้เรียน (Informing the Learner of The Lesson Objectives)
3. ชี้นำสนใจไตร่ตรอง (Directing Attention)
4. รั้ให้ระลึกทบทวน (Stimulation Recall)
5. แนะนำการเรียนรู้ (Providing Learning Guidance)
6. สร้างเสริมความคงทนในการเรียนรู้ (Enhancing Retention)
7. เอื้ออำนวยปัจจัยถ่ายโยงการเรียนรู้ (Promoting Transfer of Learning)
8. จัดให้มีภาคปฏิบัติงาน (Eliciting Performance)
9. จัดให้มีการตรวจผลงานย้อนหลัง (Providing Feedback)

ลำดับการเรียนการสอน (Instructional Phases)

ลำดับการเรียนการสอนเป็นกระบวนการภายในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการสอนแล้วจะเกิดขึ้นที่มีส่วนสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยเมื่อผู้เรียนได้รับการสอน ซึ่งผู้สอนได้กระตุ้นพลังแรงจูงใจแล้วผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนขึ้น ซึ่งสามารถแสดงเป็นลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้ (Gagne. 1974 : 28)

1. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation Phase)
2. การรับรู้ (Apprehending Phase)
3. การสำนึก (Retention Phase)
4. การปรุงแต่ง (Acquisition Phase)
5. การระลึกทบทวน (Recall Phase)
6. การแสดงพฤติกรรม (Generalization Phase)
7. การแสดงผลย้อนหลัง (Performance Phase)

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนการผลิตที่เป็นกระบวนการ มีเพียงความคิดรวบยอดเดียวไม่ซับซ้อนให้ความสนุกเพลิดเพลิน ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านอย่างวิเศษ อีกทั้งมีรูปแบบใหม่ ทำทหายความสามารถของเด็ก และสอดคล้องกับวัยของเด็กซึ่งอยู่ในช่วง 7 - 12 ปี ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมใช้ในการสอนวิชาลูกเสือ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ทฤษฎีพื้นฐานสำหรับการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ทฤษฎีที่ 1 ระบบธรรมชาติของการรับรู้แบบสื่อสาร (Language Acquisition System LAS) ซึ่งมีหลักการเน้นความสำคัญของพิมพ์เขียว การเรียนรู้ของมนุษย์ 3 ชุด (สั่น มีชั้นหมาก. 2537 : 13 - 17)

1. ชุดที่ 1 พิมพ์เขียวในสมอง 2 ซีก เป็นโครงสร้างทางสรีรวิทยา

(Blueprint of In - Brian)

2. ชุดที่ 2 พิมพ์เขยวนอกสมอง (Blueprint of Out - Brian) คือ บริบทแวดล้อมประกอบด้วยรูปธรรม นามธรรม ภาพ สัญลักษณ์ และภาษาแบบเรียนเป็นพิมพ์เขียวสรุปสุดท้ายนอกสมอง เช่น วัสดุการอ่าน มีภาพสัญลักษณ์และภาษา

3. ชุดที่ 3 พิมพ์เขียวการสอน (Blueprint of Teaching) เป็นส่วนเสริมแรงการเรียนรู้ ประกอบด้วย ครู นักเรียน หลักการและวิธีสอน สื่อ กิจกรรมที่เป็นระบบ คือ ความคิดรวบยอด/จุดประสงค์การเรียนรู้/เนื้อหาหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อ/การประเมินผล

ทฤษฎีที่ 2 ทฤษฎีมนุษยศาสตร์เชิงวรรณกรรม (Humanistic Theory of Literary Language Communication) มนุษย์ใช้ภาษาสื่อความหมายสร้างความสมบูรณ์แบบในการดำรงชีวิต ภาษาย่อมเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและสืบทอดมรดกทางความคิด อุดมการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ อันก่อให้เกิดวิวัฒนาการต่าง ๆ ของโลกมนุษย์ มีผลงานวิจัยดังนี้

การใช้สื่อวรรณกรรมสร้างพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ภาษาสูงกว่าการเรียนด้วยสื่อปกติ (หทัย ตันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Phillips. 1986 : 36) จากการทดสอบการเรียนรู้ด้วยเรื่องราวที่แต่งเป็นนิทาน นิยาย เด็กสามารถเข้าใจและวินิจฉัยหาคำตอบได้ง่ายกว่าการทดสอบด้วยวิธีอื่น (หทัย ตันหยง. 2532 : 106 ; อ้างอิงมาจาก Kendall, Mason and Hunter. 1980 : 233 - 236) นิทาน นิยาย สร้างแรงจูงใจได้สูง (หทัย ตันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Ringness. 1965 : 600 - 606) โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภทที่สร้างขึ้นในลักษณะร่วมสมัย ช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการและธรรมชาติของภาษามากขึ้น เข้าใจการใช้ศัพท์ที่มีความรวดเร็วในการอ่าน (หทัย ตันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Wilson and other. 1986 : 32)

ทฤษฎีที่ 3 ทฤษฎีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters) ประกอบด้วยแนวทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการสอนแบบสื่อสาร (Communication Approach) เน้นสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทางด้านบริบท เนื้อหา จัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน
2. ทฤษฎีการสอนธรรมชาติ (Natural Approach) เน้นกระบวนการการเรียนรู้ป้อนเข้า (Input) และผลิตผล (Output) ของผู้เรียน การสร้างปัจจัยเช่นนี้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียนตามสภาพชีวิตแวดล้อม และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ทฤษฎีการสอนอ่านตามหลักภาษาเชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) เน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการทางความคิด (หทัย ดันหยง. 2532 : 3 - 5)

ทฤษฎี 3 ทฤษฎีนี้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นหลักการ แนวทางและเหตุผลในการสร้างหรือจัดทำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กด้วยการนำนิทานที่มีเรื่องราวเหมือนชีวิตจริง ตัวละครมีพฤติกรรมในการนำเอาวิชาลูกเสือที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ดำเนินเรื่องด้วยการนำวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวผู้เรียนมาผูกขึ้นเป็นเรื่องราวให้เด็กได้ศึกษา

การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ถึงแม้ว่าผู้ผลิตสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะดำเนินการผลิตตามขั้นตอนข้างต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วมาดีเพียงใดก็ตาม ถ้าปราศจากการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ผลิตรายอมไม่เป็นที่เชื่อถือ ดังนั้นเมื่อได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมฉบับร่างในด้านภาษา ภาพความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนแล้วจำเป็นต้องนำสื่อไปตรวจสอบคุณภาพ หรือทดสอบหาประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการนำสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นมามีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ในการทดสอบหาประสิทธิภาพนี้อาศัยการทดลองโดยมีลำดับขั้นดังต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496 - 497)

1. การทดสอบแบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการทดลองใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมฉบับร่างกับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 1 : 1 หมายความว่าในการทดลองแต่ละครั้งประกอบด้วยผู้ทดสอบหนึ่งคนและนักเรียนหนึ่งคน

2. การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) เป็นการทดลองใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากขั้นตอนที่ 1 กับนักเรียนเป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 1 : 10 หมายความว่าในการทดลองสอนแต่ละครั้งประกอบด้วยผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียนประมาณ 10 คน

3. การทดสอบภาคสนาม เป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายของกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การทดสอบในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สร้างมั่นใจได้ว่าสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสามารถนำไปใช้ในการสอนวิชาลูกเสือได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในการหาประสิทธิภาพโดยการหามาตรฐานด้วยวิธี “มาตรฐาน 80/80” (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496 - 497)

การหามาตรฐานตัวแรก (80 ตัวแรก) หมายความว่า เมื่อเรียนจากสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มแต่ละเล่มได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

สำหรับมาตรฐานตัวหลัง (80 ตัวหลัง) หมายถึง การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถประมวลพอสังเขปได้ดังนี้

กรมวิชาการ (2531 : 5 - 7) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนขาดสื่อการเรียนการสอน อาทิเช่น หนังสือคู่มือการสอน อุปกรณ์การสอน ซึ่งตรงกับกรมพลศึกษา (2531 : 62) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั่วประเทศพบปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ขาดครูประจำวิชาลูกเสือโดยเฉพาะ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ โดยด่วน (2534 : บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือระดับประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ปรากฏว่าด้านการเรียนการสอนพบว่า ยังขาดวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนกิจกรรมลูกเสือ ต่อมา ไพรัตน์ คำเลี้ยง (2537 : 109) ได้ศึกษาปัญหาการสอนกิจกรรมตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่าปัญหากิจกรรมด้านการเรียนการสอนมีความเห็นว่า เวลาที่ใช้ในการสอนกิจกรรมลูกเสือน้อยเกินไป ตลอดจนขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อีกทั้งเสนอแนวทางแก้ไขไว้คือ ควรมีการเพิ่มคาบเวลาเรียนกิจกรรมลูกเสือในหนึ่งสัปดาห์ให้มากกว่า 3 คาบ ทางโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนซื้อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนเอง

จากการวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นว่าวิชาลูกเสือมีความขาดแคลนด้านสื่อ/อุปกรณ์การสอนเป็นส่วนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถประมวลพอสังเขปได้ดังนี้

หทัย ตันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่ใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในปีเดียวกันนี้ กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยชุดการเรียนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียนโดยใช้หนังสือปกติดังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา ทศนีย์ โชติพิฤตมิพงษ์ (2535 : 80) ทำการ

วิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนแบบใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความสนใจในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาสนา จาดพุ่ม (2535 : 94) ซึ่งทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามแผนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย และปรียาลักษณ์ พิลากุล (2535 : 50) ได้ทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อการสอนตามคู่มือครูซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ สุชาติดา จันทร์แพง (2536 : 81) ได้ทำการวิจัยการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลหลังการทดลองสอนซ่อมเสริมโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลก่อนการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่าก่อนการทดลอง และหลังการทดลองนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในปีต่อมา อ้อยแดง หอมสุวรรณ (2538 : 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ปราวณี มงรธรรม (2538 : 84) สร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง “จังหวัดสิงห์บุรีของเรา” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 จากการประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมการประเมินผลทำยบทเรียน และการประเมินผลสรุปหลังการเรียนพบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ 87.62/85.10 เช่นเดียวกัน ยุพา ชุ่มสนิท (2540 : 96) ได้สร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเชิงวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหนังสือที่สร้างขึ้นทั้ง 8 เล่มมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าการนำเอาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเป็นสื่อในการเรียนการสอนนั้น ทำให้สามารถพัฒนาการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจในการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อใช้สอนวิชาลูกเสือสามัญ ถ้าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนที่ต้องการได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1.1 ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค ที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 75 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค ที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากจากนักเรียนชาย 5 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 6 คน ได้จำนวน 30 คน

2. การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ และเนื้อหาวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) วิชาลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.3 สร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเชิงวรรณกรรมของ หทัย ตันหยง (2532 : 64 - 72) ตามขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์และเนื้อหาจากแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาลูกเสือสามัญ ดังนี้

(1) ประวัติ ลอร์ด เบนเดน โพเอลล์ และพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

(2) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ การแสดงความเคารพ แสดงรหัสและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถว

(3) การอยู่ค่ายพักแรม การผูกเงื่อนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2.3.2 นำเนื้อหาความคิดรวบยอด และจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนในการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีดังนี้ (หทัย ดันหยง.

2532 : 69)

(1) กำหนดเป้าหมาย (Target) ในการผลิตและกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้หนังสือเรียน

(2) วิเคราะห์ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์จากหลักสูตรระดับเป้าหมาย

(3) สร้างแผนการสอนรวมหน่วย และแผนการสอนรายคาบ

(4) นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหาในหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Theme)

(5) ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I - Ideal)

ในการเขียนโครงร่างต้นฉบับของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในขั้นแรกประกอบด้วยขั้นตอนการคิดสร้างองค์ประกอบดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1) เงามือเรื่อง (Ideal Title)

2) แนวคิดโครงร่างจินตภาพ (Plotting)

3) แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้น ๆ

4) ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้ภาพพจน์ของเรื่องราวสั้น ๆ ให้เห็น

5) ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลาย ๆ ฉากมีสีสัน ให้ความรู้สึกร่วมกันหลาย ๆ ฉากเข้าเป็นกลุ่ม

6) ภาพพจน์ (Figure for Speech) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึก

(6) ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Plot II - Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นขั้นตอนที่วางโครงสร้างและกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1) ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title) ของหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมทั้ง 3 เล่มมีดังนี้

เล่มที่ 1 ชื่อเรื่อง “เข็มแห่งความภาคภูมิใจ” เป็นการเล่าเรื่องจาก
ประสบการณ์ให้ผู้อ่านทราบถึงประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก และประวัติผู้พระราชทานกำเนิด
ลูกเสือไทย

เล่มที่ 2 ชื่อเรื่อง “เชือกช่วยชีวิต” เป็นการบรรยายเชิงจินตนาการ
เกี่ยวกับลูกเสือที่ผูกเงื่อนไม่ได้จึงทำให้เกิดปัญหา และารู้ถึงประโยชน์ของการผูกเงื่อน

เล่มที่ 3 ชื่อเรื่อง “รหัสอัศจรรย์” เป็นการบรรยายเชิงจินตนาการ
เกี่ยวกับลูกเสือที่ไม่สามารถท่องกฎ คำปฏิญาณ และแสดงรหัสของลูกเสือได้ เพราะไม่สนใจ
การเรียน

2) การกำหนดแก่นพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and
Format) ในที่นี้กำหนดดรรดลักษณะ ภาษาในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 เป็นการ
เล่าเรื่องจากประสบการณ์ เล่มที่ 2 และเล่มที่ 3 เป็นการบรรยายเชิงจินตนาการ

3) เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว

4) มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อความที่
มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว เล่มที่ 1 เรื่อง “เข็มแห่งความภาคภูมิใจ”
ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผู้ให้กำเนิดลูกเสือ เล่มที่ 2 เรื่อง “เชือกช่วยชีวิต” ให้ความคิด
รวบยอดเกี่ยวกับการผูกเงื่อนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้ และ
เล่มที่ 3 เรื่อง “รหัสอัศจรรย์” ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับข้อปฏิบัติ การแสดงความเป็นพวก
เดียวกัน และข้อสัญญาของลูกเสือ

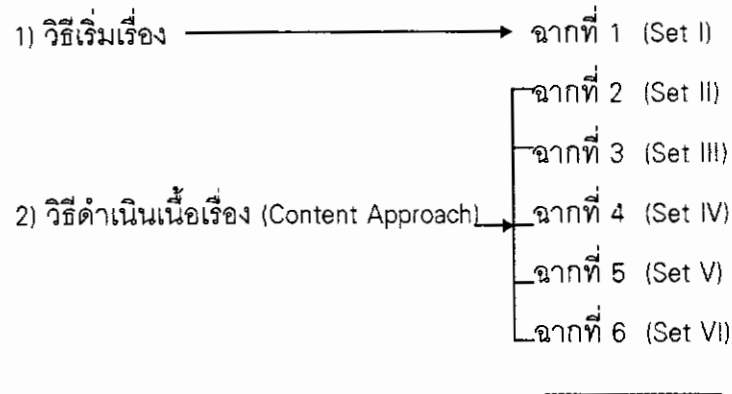
5) ข้อมูลหลักฐาน (Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์
ทั่วไป บุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป เล่มที่ 1 เรื่อง “เข็มแห่งความภาคภูมิใจ” ให้รู้
ถึงความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก คือ B.P. และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย เล่มที่ 2 เรื่อง “เชือกช่วยชีวิต” เป็นเรื่อง
ราวที่สร้างขึ้นให้รู้ถึงประโยชน์และคุณค่าของการผูกเงื่อน และเล่มที่ 3 เรื่อง “รหัสอัศจรรย์”
เป็นเรื่องราวที่สร้างให้เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติของลูกเสือเกี่ยวกับกฎ คำปฏิญาณและรหัส
ซึ่งลูกเสือทุกคนจะต้องปฏิบัติได้

6) ถ้อยคำภาษา (Wording) ปรับปรุงถ้อยคำ ภาษา ให้เป็นภาษา
วรรณกรรมที่เกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนาบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ

(7) ขั้นตอนการเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง (Plot III - Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่องจะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่องตามลำดับดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

3) วิธีการจบของเรื่อง (Ending - Set) → ฉากสุดท้าย (Set VII)

(8) ขั้นตอนการเขียนโครงร่างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Plot IV -

Book Design)

โครงร่างของหนังสือเรียนแบบเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่มดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 71 - 72)

- 1) ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่องหนังสือเรียน ชื่อผู้แต่ง ชนิดของหนังสือ
- 2) คำนำ ประกอบด้วย การเขียนที่บอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
- 3) เนื้อหา ประกอบด้วย พุทธิกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
- 4) ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรมและประวัติผู้แต่ง

(9) บรรณานิติการกิจ (Editing)

บรรณานิติการกิจของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับดังนี้

- 1) ตรวจสอบ - โครงสร้าง
- 2) ตรวจสอบ - การใช้ภาษา
- 3) ตรวจสอบ - ประเมินจุดประสงค์

- 4) ปรับปรุงครั้งที่ 1
- 5) ทดสอบคุณภาพ (Tryout)
- 6) ปรับปรุงครั้งที่ 2
- 7) นำไปใช้
- 8) ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

(10) การทดลอง (Tryout)

2.4 นำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเสนอต่อประธานกรรมการและผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็ก เพื่อตรวจพิจารณาเนื้อหาตามคุณลักษณะของวรรณกรรมเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม สำหรับเกณฑ์ในการประเมินหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้นประเมินตามเกณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กกำหนด

2.5 ทำการปรับปรุงหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วจัดทำเป็นรูปเล่มฉบับร่าง

2.6 นำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วให้ประธานและกรรมการตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่งแล้วปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยพร้อมที่จะนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบด้วย

- 3.1 แผนการทดลอง ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 3.2 กิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการทดลองใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิชาลูกเสือสามัญ

3.1.2 นำความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจากสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเขียนแผนการใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3.1.3 นำแผนการใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่เขียนขึ้นเสนอต่อประธาน กรรมการ และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจและนำมาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.1.4 นำแผนการใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่แก้ไขแล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบปฏิบัติการกิจกรรมทำเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการดังนี้

3.2.1 การสร้างแบบทดสอบทำเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 1

(1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 - 403) เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 - 385) หนังสือการวัดผลการศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภณ (2525 : 111 - 134)

(2) ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิชาลูกเสือ

(3) ศึกษาจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แล้วสร้างแบบทดสอบทำเล่มให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม จำนวน 14 ข้อ เป็นปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

(4) นำแบบทดสอบทำเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญ 3 คนด้านวิชาลูกเสือ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบแต่ละข้อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2537 : 124)

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มเชิงพฤติกรรมนั้น
0	หมายถึง	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นหรือไม่
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

(5) นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แล้วนำข้อทดสอบที่คัดเลือกไว้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนัง สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

(6) นำผลการสอบจากข้อ (5) มาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของ ข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เดท์ ฟาน คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป จำนวน 10 ข้อ ซึ่งได้ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20 ถึง 0.62 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.22 ถึง 0.78 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายเล่ม เล่มที่ 1 = 0.5858

(7) นำแบบทดสอบที่ได้รับการทดลองและปรับปรุงแล้วไปใช้กับกิจกรรม ท้ายเล่มของแบบเรียนเล่มที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 การสร้างแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิง วรรณกรรมเล่มที่ 2 และเล่มที่ 3

(1) ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบ ของ ชวาล แพรัตกุล (2520 : 1 - 403) หนังสือการวัดผลการศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 111 - 134 และ 177 - 192)

(2) ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิชาลูกเสือ

(3) ศึกษาจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิง วรรณกรรม แล้วสร้างแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แล้วสร้างแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายบทเรียนโดยกำหนดเป็นข้อคำสั่งให้ นักเรียนปฏิบัติจริงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแบบเรียนเล่มที่ 2 และเล่มที่ 3 เล่มละ 4 กิจกรรม โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนและช่องตัดสินถูกผิดเพื่อให้ผู้ประเมินลงคะแนน

(4) นำแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมบริษัฏญานิพนธ์ ตรวจสอบก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน วิชาลูกเสือ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่าแบบปฏิบัติกิจกรรมแต่ละข้อให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.

2537 : 124)

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ลักษณะเฉพาะกลุ่มเชิงพฤติกรรมนั้น
0	หมายถึง	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นหรือไม่
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนลักษณะ เฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

(5) นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่า IOC เล่มที่ 2 = 1 และ ค่า IOC เล่มที่ 3 = 1

(6) นำแบบปฏิบัติการกิจกรรมท้ายเล่มที่หาค่า IOC แล้วไปใช้ในการทดลองต่อไป

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้หลังจากการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว แบบทดสอบนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

3.3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือเทคนิค การเขียนข้อสอบของ ชวาล แพร์ตกุล (2520 : 1 - 403) หนังสือการทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการของ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2527 : 1 - 241) หนังสือการสร้างและ พัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529 : 1 - 377)

3.3.2 วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของ เนื้อหาที่ใช้ทดลองเพื่อใช้ในการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.3 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 60 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์ที่ได้วิเคราะห์แล้ว

3.3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุม ปรินญาณิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาลูกเสือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่า ข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตารางวิเคราะห์เนื้อหาหรือไม่ โดยใช้ เกณฑ์ประเมินดังนี้

+1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ลักษณะเฉพาะกลุ่มเชิงพฤติกรรมนั้น
----	---------	---

0	หมายถึง	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทน ลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้นหรือไม่
-1	หมายถึง	เมื่อแน่ใจข้อคำถามไม่เป็นตัวแทนลักษณะ เฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

3.3.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ได้ทั้งหมด 30 ข้อ แล้วนำข้อทดสอบที่ได้รับจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนัง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเรียนวิชาลูกเสือสามัญแล้ว จำนวน 100 คน แล้วตรวจให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือเลือกตอบมากกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน

3.3.6 นำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เตห์ ฟาน (Chung The Fan) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ขึ้นไปรวม 30 ข้อ ซึ่งได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.21 ถึง 0.79 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ถึง 0.63

3.3.7 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ในข้อ 3.6 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168 - 171) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.6862

3.3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาลูกเสือที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการทดลองต่อไป

4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การหาประสิทธิภาพหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมดำเนินการตามกระบวนการหาประสิทธิภาพสื่อของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 496 - 497) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการหาประสิทธิภาพดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล โดยนำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วทั้ง 3 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน เพื่อให้อ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กแต่ละเล่ม โดยครูแนะนำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นสังเกตพฤติกรรมขณะอ่านจับเวลา สนทนาซักถามข้อบกพร่องของ

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่มทั้ง 3 เล่ม และเมื่อสอนจบในแต่ละเล่มแล้วจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมท้ายบทเรียนและแบบทดสอบรวมหลังเรียน

จากผลการทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค จำนวน 1 คนนั้น ได้พบข้อคิดเห็นและข้อบกพร่องของนักเรียนโดยการสัมภาษณ์พอสรุปได้ดังนี้

1. เล่มที่ 1 ภาพหน้าที่ 4 รูปภาพของ B.P. ควรให้เป็นภาพเหมือนจริง ในหน้า 5 รูปโต๊ะควรให้มีขาโต๊ะด้วย ในหน้าที่ 7 ควรให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลให้ครบ และในหน้าที่ 8 ควรให้มีต้นไม้ประกอบบ้าง

2. เล่มที่ 2 ภาพในหน้าที่ 11 ควรจะมีคนดึงเชือกด้วย

3. เล่มที่ 3 ภาพในหน้าที่ 6 เชือกควรจะมีลายเชือกด้วย และในหน้าที่ 11

ผ้าผูกคอลูกเสือไม่มีลาย

สำหรับเรื่องภาษาที่ใช้ในหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจดีและเวลาที่ใช้เหมาะสม

หลังจากการทดลองหาคุณภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครั้งที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มตามข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบในการทดลองแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาภัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มเล็ก โดยนำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค จำนวน 10 คน ทำการทดลองพร้อมกันทั้งกลุ่ม โดยวิธีการเดียวกับครั้งที่ 1 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องเกี่ยวกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ความชัดเจนของภาพและกิจกรรมประกอบท้ายเล่ม หลังจากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตที่ได้

จากการทดลองกลุ่มเล็กพบข้อคิดเห็นและข้อบกพร่องของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ดังนี้

1. เล่มที่ 1 ภาพในหน้าที่ 3 ควรจะมีภาพต้นไม้ประกอบด้วย และในหน้าที่ 9 ควรจะมีต้นหญ้าที่พื้นด้วย

2. เล่มที่ 2 ไม่มีข้อบกพร่อง

3. เล่มที่ 3 ไม่มีข้อบกพร่อง

สำหรับเรื่องภาษาที่ใช้ในหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นักเรียนอ่านแล้ว เข้าใจดีและเวลาที่ใช้เหมาะสม

หลังจากทดลองในครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและ ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่มที่พบใน การทดลอง แล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์และผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความเหมาะสมเพื่อให้ได้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ครั้งที่ 3 นำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือสามัญทั้ง 3 เล่ม ที่ปรับปรุงในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เป็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีกำหนดการสอนและดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดการทดลองสอน ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โดยใช้เวลาในการทดลอง ทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 4 คาบ คาบละ 20 นาที ใช้เวลาทดลองทั้งหมด 12 คาบ

2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือสามัญตามขั้นตอนการสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของหทัย ดันหยง (ตามข้อเสนอแนะในหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม) เมื่อสอนจบแต่ละเล่ม แล้วให้นักเรียนทำ แบบทดสอบท้ายเล่มทันที เพื่อนำคะแนนที่ได้มาหาประสิทธิภาพ

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนด้วยการใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือสามัญ ทั้ง 3 เล่ม ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการ ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลคะแนนหลังเรียนหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อ ตรวจสอบประสิทธิภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การหาคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบท้ายเล่มที่ 1 และแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เตห์ ฟาน และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20

5.1.2 หาค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ของแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มที่ 2 และเล่มที่ 3 โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์

5.2 การประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ 80/80 ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1. สถิติพื้นฐาน

6.1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

6.1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

6.1.3 หาค่าความแปรปรวน (Variance) ของคะแนนโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 62 - 65)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

6.2. สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 122 - 125)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6.2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์ข้อทดสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้การจัดกลุ่ม 27% แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 186 - 187)

6.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168)

$$r_{ii} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_i^2} \right]$$

เมื่อ	r_u	แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	p	แทน สัดส่วนของผู้ที่ได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน สัดส่วนผู้ที่ไม่ได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $1 - P$
	S_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับนั้น

๘. 3. หาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมโดยใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495 - 496)

$$E_1 = \left[\frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \right] \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ใน บทเรียนคิดเป็นร้อยละ จากการปฏิบัติกิจกรรม ท้ายเล่ม
	E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ

ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม ท้ายเล่ม
ΣF	แทน	คะแนนรวมของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน
N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อทดสอบ
c	แทน	เกณฑ์ที่กำหนด
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ΣX	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
ΣF	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชา
ลูกเสือทั้ง 3 เล่ม ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานจากการทำแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของ
หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มเพื่อหาค่าประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ผลปรากฏ
ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าคะแนนจากการทำแบบปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มของหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือจำแนกเป็นรายเล่มดังนี้

เล่ม ที่	เรื่อง	N	k	c	$\bar{X}$	S.D	นักเรียนที่ สอบผ่าน		นักเรียนที่ สอบไม่ผ่าน		E _i
							จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	
1	เข็มแห่งความ ภาคภูมิใจ	30	10	8	9.03	1.07	27	90.00	3	10.00	90.30
2	เชือกช่วยชีวิต	30	10	8	8.60	1.08	24	80.00	6	20.00	86.00
3	รหัสศจรรย์	30	10	8	9.30	0.36	30	100	0	0	93.00
รวม 3 เล่ม											89.77

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบและแบบการปฏิบัติกิจกรรม
ท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80%)
กล่าวคือ ได้ค่าประสิทธิภาพร้อยละ 89.77

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ภายหลังการเรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 3 เล่มแล้ว เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ
 ตัวหลัง (E_2) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง

ตาราง 2 ค่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วย
 หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 3 เล่มแล้ว

ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	N	k	c	$\bar{X}$	S.D.	นักเรียนที่ สอบผ่าน		นักเรียนที่ สอบไม่ผ่าน		E_2
						จำ นวน	ร้อยละ	จำ นวน	ร้อยละ	
วิชาลูกเสือ	30	30	24	25.3	1.48	30	100	-	-	84.56

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ภายหลังการเรียนด้วยหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมครบทั้ง 3 เล่ม เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
 คือได้ค่าประสิทธิภาพร้อยละ 84.56

ตอนที่ 3 ค่าประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มตาม
เกณฑ์ 80/80 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง

ตาราง 3 ค่าประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)

ลำดับที่	เรื่อง	E_1	E_2
1	เข็มแห่งความภาคภูมิใจ	90.30	84.56
2	เชือกช่วยชีวิต	86.00	84.56
3	รหัสอัศจรรย์	93.00	84.56
	รวม	89.77	84.56

จากตาราง 3 พบว่า หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ $E_1 = 89.77\%$ และ $E_2 = 84.56\%$
ดังนั้นหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นสื่อ
การเรียนการสอนได้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือ
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
ราชวินิตประถมบางแค ที่เรียนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน
75 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลากมาจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- 2.1 แผนการสอนใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 2.2 กิจกรรมทดสอบท้ายบทเรียน
- 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามขั้นตอนของ
รองศาสตราจารย์หทัย ดันหยง

3.2 ดำเนินการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตั้งแต่
ทดสอบรายบุคคล และทดสอบภาคสนาม โดยผู้วิจัยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โดยใช้เวลาดทดลอง
3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 4 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 12 คาบ ตั้งแต่วันที่
12 - 26 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541

3.3 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมเป็นสื่อให้นักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละเล่ม ทั้ง 3 เล่มใช้เวลาในการทดลอง
เล่มละ 4 คาบ คาบละ 20 นาที เมื่อสอนจบในแต่ละเล่มแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายบท

เรียนทันที เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้มาใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 495 - 496)

3.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชา ลูกเสือทั้ง 3 เล่มแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทำการทดสอบแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียนหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

จากการประเมินผลประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาลูกเสือ จากการประเมินประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การประเมินผลท้ายบทเรียน และการประเมินผลสรุปหลังเรียน พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) คือ 89.77/84.56 แสดงว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือ มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ได้

อภิปราย

จากการประเมินประสิทธิภาพของหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม วิชาลูกเสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วพบว่า การประเมินผลท้ายบทเรียนและการประเมินผลหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) แสดงว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาลูกเสือมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพเป็นรายเล่ม ทั้ง 3 เล่ม มารวมกันและหาประสิทธิภาพก็สูงกว่าเกณฑ์ 80 ตัวแรกคือ ได้ค่าประสิทธิภาพถึง 89.77 และประสิทธิภาพหลังการเรียนก็สูงกว่าเกณฑ์ 80 คือได้ค่าประสิทธิภาพ 84.56 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าทั้งในภาพรวมและแยกย่อยเป็นรายเล่ม หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หทัย ดันหยง ได้อธิบายว่าสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีคุณลักษณะพิเศษ คือ สนองความคิดรวบยอดย่อยและจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งสอดคล้องกับการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบันกล่าวคือ สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเหล่านี้สร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหาจากแผนการสอน แล้วนำความคิดรวบยอด จุดประสงค์ และเนื้อหามาสัมพันธ์กันแล้ว

สร้างเป็นสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่อยู่ในขีดความสามารถในการผลิตด้วยตนเอง (หทัย ตันหยง, 2532 : 67) จึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นทั้ง 3 เล่ม มีประสิทธิภาพสูงเนื่องจาก

1. ใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเชิงวรรณกรรมของ หทัย ตันหยง (2532 : 64 -72) ซึ่งทำให้หนังสือเรียนที่ผลิตขึ้นมีคุณสมบัติที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพหลายประการคือ

1.1 มีคุณลักษณะที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์และเนื้อหาจากแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิชาลูกเสือที่เป็นจุดประสงค์รายย่อย แล้วนำเนื้อหาความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระของเนื้อหาของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภายในระยะเวลาอันสั้นจบลงภายในแผนการสอนหนึ่ง ๆ

1.2 หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นการสร้างเนื้อหาให้มีลักษณะเป็นวรรณกรรม มีเค้าโครงเรื่อง เนื้อหา แก่นสาระ ฉาก ตัวละคร ดำเนินเรื่องราวสนุกสนานอ่านจบภายในเล่ม ใช้เวลาสั้น ๆ ในการอ่าน มีภาพประกอบเป็นการดู

1.3 หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อแปลกใหม่เหมาะกับมือเด็กสามารถพกพาไปได้สะดวก กิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมการอ่านและเขียน อีกทั้งนักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถ

2. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลไกที่เป็นทั้งตัวสื่อและวิธีการสอน ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นจึงสามารถให้นักเรียนได้เรียนรู้จากเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมท้ายเล่ม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่านักเรียนได้เรียนรู้โดยผ่านสัมผัสเกือบครบทุกด้าน

3. ประสิทธิภาพของสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาลูกเสือได้ เพราะมีคุณสมบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ตันหยง (2532 : 214) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80 - 81) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติด้วยหนังสือเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังคงสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ทศนีย์ โชติพุดพิงศ์ (2535 : 80 - 81) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนกลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพ โดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา จันทร์แพง (2536 : 81 - 83) ที่พบว่าสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนซ่อมเสริมการวิเคราะห์หัวใจปัญหาการคูณและการหาร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี มอธรรม (2538 :84) ที่พบว่าสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง “จังหวัดสิงห์บุรีของเรา”

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นในทุกเนื้อหาและกลุ่มประสบการณ์ ดังนั้นเมื่อนำมาใช้สอนในวิชาลูกเสือซึ่งเป็นวิชาที่ขาดแคลนสื่อประเภทแบบเรียนทำให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดี (หทัย ดันหยง. 2532 : 9) ดังนั้น หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นทั้ง 3 เล่มจึงเป็นสื่อที่ทรงประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดเหมาะสมที่จะนำไปใช้สอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาลูกเสือ ซึ่งโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนกรุงธนสามารถนำไปใช้สอนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ควรคำนึงถึงในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากงานวิจัยในวิชาต่าง ๆ จะใช้เวลาไม่เกิน 3 คาบ แต่การสอนวิชาลูกเสือมีการปฏิบัติตามพิธีการของลูกเสือ เช่น การเปิด และการปิดประชุมกอง จึงใช้เวลา 4 คาบ

1.2 การใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะได้ผลต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่กำหนดไว้

1.3 เนื่องจากเนื้อหาวิชาลูกเสือมีการสอนเรื่องกฎและคำปฏิญาณ ควรสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นชุดในหัวข้อกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลการใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนตามคู่มือครูและหรือวิธีอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในรูปแบบของมัลติมีเดีย ในซีดีรอม (CD-Rom) เพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นชม. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุดจบที่ใช้หนังสือ
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, สำนักงาน. การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ
ขั้นความรู้ขั้นสูง. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2522.
- _____ . การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรองขั้นความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.
- _____ . กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- _____ . กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.
- _____ . ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ
ลูกเสือ พ.ศ. 2509. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____ . ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ
ลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2522. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____ . ประวัติลูกเสือไทย 60 ปี. กรุงเทพฯ : กองลูกเสืออริราชูธ, 2514.
- คณะลูกเสือแห่งชาติ, มูลนิธิ. วิชาลูกเสือ - เนตรนารี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตร
วิชาลูกเสือ - เนตรนารี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2528.
- ชวาล แพร็ดทนกุล. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2520.
- _____ . เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2520.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2532.
- दनัย ไชยโยธา. หลักการเรียนการสอนในสถาบันศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.
- ทัศนีย์ โชติพฤตพิงศ์. การศึกษาแบบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจ
ในการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
จากการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้
สื่อใบงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
อัดสำเนา.

- ธีระ รุญเจริญ. การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- บันลือ พดุกะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ปราณี มงธรรม. การสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง “จังหวัดสิงห์บุรีของเรา”
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ปราโมทย์ ชัยกิจ. “วิชาลูกเสือเป็นวิชาบังคับสร้างวินัยคนในชาติ,” ไทยรัฐ. 1 ตุลาคม 2526.
- ปรียาลักษณ์ พิลากุล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชา
ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมกับสื่อหนังสือเรียนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- พลศึกษา, กรม. “การวิจัยปัญหาการบริหารหลักสูตรวิชาลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่วราชอาณาจักร,”
 ใน งานวิจัยและประเมินผล ฝ่ายวิชาการ กองลูกเสือ กรมพลศึกษา. กรุงเทพฯ :
 กรมพลศึกษา, 2531.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2531.
- ไพรัช คำเลี้ยง. ปัญหาการสอนกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดภูเก็ต. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 วิทยาเขตปัตตานี, 2537. อัดสำเนา.
- ยุพา ชุ่มสนิท. การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- _____ หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2531.

- วาสนา จาดพุ่ม. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ
เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. “การศึกษาสภาพการเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย,” วิจัยสนเทศ. 98(9) : 5 - 7 ; ธันวาคม 2531.
- _____ . คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4. กรุงเทพฯ :
 CURS ภาลาดพร้าว, 2533.
- _____ . คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6. กรุงเทพฯ :
 CURS ภาลาดพร้าว, 2533.
- _____ . คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (ลูกเสือสามัญ).
 กรุงเทพฯ : CURS ภาลาดพร้าว, 2533.
- _____ . คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ :
 จงเจริญการพิมพ์, 2521.
- _____ . คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : CURS ภาลาดพร้าว, 2534.
- _____ . คู่มือการสอนกิจกรรมลูกเสือ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2521.
- _____ . แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521. กรุงเทพฯ : CURS ภาลาดพร้าว, 2525.
- _____ . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2535.
- วิชาการ, กอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. รายงานการศึกษา
สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
 CURS ภาลาดพร้าว, 2536.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ๖๕๒/๒๕๒๗ เรื่อง การให้ใช้หลักสูตร
ลูกเสือเป็นวิชาบังคับ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2527.
- _____ . คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ ๖๕๓/๒๕๓๒ เรื่อง ให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี
ยุวภาคและผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมบังคับตามหลักสูตรประถมศึกษา
2521. กรุงเทพฯ : CURS ภาลาดพร้าว, 2532.

- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาศึกษา, 2524.
- สนั่น มีชันหมาก. วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท เทคโปรโมชัน แอนด์
แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, 2537.
- สมบูรณ์ โดยด่วน. ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือระดับประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินผลระบบการเรียนการสอนเอกสารการสอน
ชุดวิทยากรสอน หน้าที่ 8 - 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- สมรรถไชย ศรีฤกษ์ และคนอื่น ๆ. คู่มือลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2521.
- สามัญศึกษา, กรม. คู่มือการประเมินผล. กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์, 2522.
- สุชาดา จันทร์แพง. การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก เพื่อซ่อมเสริม
การวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณ และการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- หทัย ดันหยง. การเขียนหนังสือแบบเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528.
- _____ การสร้างสรรคัวรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2529.
- _____ รายงานการวิจัยการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็น
สื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรด์ จำกัด, 2532.
- อนันต์ ศรีโสภา. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อภัย จันทวิมล. คู่มือเจ้าหน้าที่ลูกเสือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการลูกเสือ. ชลบุรี :
ไพบูลย์การช่าง, 2519.

อ้อยแดง หอมสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2538. อัดสำเนา.

Gagne, Robert M. Essentials of Learning for Instruction. Hinsdale Illinois : The Dryden
Press, 1974.

_____. The Conditions of Learning. 3rd. ed. New York : Holt, Rinehart and Winston,
1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบท้ายบทเรียน เล่มที่ 1
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายบทเรียน เล่มที่ 1
3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมเล่มที่ 2 และเล่มที่ 3
4. ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ตาราง 4 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายหนังสือเรียน
เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 เรื่อง เข้มแห่งความภาคภูมิใจ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.50	.61
2	.39	.28
3	.62	.36
4	.42	.42
5	.28	.22
6	.25	.52
7	.34	.45
8	.20	.43
9	.25	.38
10	.38	.78

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
เล่มที่ 1 โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20)

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$\begin{aligned} N &= 10 \\ \sum pq &= 2.21 \\ S_t^2 &= 4.6739 \end{aligned}$$

$$r_{tt} = \frac{10}{10 - 1} \left[1 - \frac{2.21}{4.6739} \right]$$

$$\begin{aligned} &= \left[\frac{10}{9} \right] \left[\frac{2.4639}{4.6739} \right] \\ &= 1.1111 \times 0.5272 \\ &= 0.5858 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบท้ายหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1
= 0.5858

การหาค่า IOC (ดัชนีความสอดคล้อง) ของกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การหาค่า IOC ของกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2 เรื่อง เชือกช่วยชีวิต

$$\begin{aligned}\Sigma R &= 3 \\ N &= 3 \\ IOC &= \frac{\Sigma R}{N} \\ &= \frac{3}{3} \\ IOC &= 1\end{aligned}$$

∴ กิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2 มีค่า IOC = 1

การหาค่า IOC ของกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3
เรื่องรหัสอัศจรรย์

$$\begin{aligned}\Sigma R &= 3 \\ N &= 3 \\ IOC &= \frac{\Sigma R}{N} \\ &= \frac{3}{3} \\ IOC &= 1\end{aligned}$$

∴ กิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3 มีค่า IOC = 1

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.79	.41	16	.44	.38
2	.42	.26	17	.33	.25
3	.63	.24	18	.45	.56
4	.21	.57	19	.43	.59
5	.22	.21	20	.26	.41
6	.41	.23	21	.38	.50
7	.77	.44	22	.30	.30
8	.27	.33	23	.58	.42
9	.63	.40	24	.42	.26
10	.65	.63	25	.27	.32
11	.60	.53	26	.22	.47
12	.44	.38	27	.27	.23
13	.36	.32	28	.31	.22
14	.40	.47	29	.25	.52
15	.41	.56	30	.35	.20

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาลูกเสือ

จากสูตร KR - 20

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

$$n = 30$$

$$\sum pq = 6.52$$

$$S_t^2 = 19.1684$$

$$r_{tt} = \frac{30}{30 - 1} \left[1 - \frac{6.52}{19.1684} \right]$$

$$= \left[\frac{30}{29} \right] \left[\frac{12.6484}{19.1684} \right]$$

$$= 1.0345 \times 0.6598$$

$$= 0.6826$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน = 0.6826

การหาประสิทธิภาพของหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้สูตร

$$E_1 = \left[\frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \right] \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียน คิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1

$$E_1 = \left[\frac{\frac{271}{30}}{100} \right] \times 100$$

$$= 90.30$$

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2

$$E_1 = \left[\frac{\frac{258}{30}}{10} \right] \times 100$$

$$= 86.00$$

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3

$$E_1 = \left[\frac{\frac{279}{30}}{10} \right] \times 100$$

$$= 93.00$$

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ทั้ง 3 เล่ม

$$E_1 = \left[\frac{808}{30} \right] \times 100$$

$$= 89.77$$

$$E_2 = \left[\frac{761}{30} \right] \times 100$$

$$= 84.56$$

ตาราง 6 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรม ในแต่ละเล่มทั้ง 3 เล่ม

เล่มที่ คะแนนเต็ม คนที่	1 (10)	2 (10)	3 (10)	รวม (30)
1	9	8	10	27
2	7 (8)*	7 (8)*	9	25
3	10	9	10	29
4	10	8	9	27
5	8	9	9	26
6	9	8	9	26
7	10	7 (8)*	10	28
8	10	9	10	29
9	8	8	10	26
10	9	8	10	27
11	9	9	10	28
12	8	8	9	25
13	10	7 (8)*	10	28
14	8	9	10	27
15	10	9	10	29
16	10	7 (8)*	9	27
17	10	9	8	27
18	10	9	9	28
19	9	9	9	27
20	9	8	9	26
21	8	9	9	26
22	7(8)*	8	9	25
23	9	9	10	28

ตาราง 6 (ต่อ)

เล่มที่ คะแนนเต็ม คนที่	1	2	3	รวม
	(10)	(10)	(10)	(30)
24	10	9	9	28
25	9	7(8)*	9	26
26	8	7(8)*	9	25
27	9	10	9	28
28	7(8)*	10	9	27
29	9	9	9	27
30	9	9	8	26
$\bar{X}$	9.03	8.60	9.30	26.93
S.D	1.07	1.08	0.36	1.08

* นักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ต้องสอนซ่อมเสริมจากตาราง 1 พบว่านักเรียนบางคนทำคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จึงสอนซ่อมเสริมและทดสอบใหม่

ตาราง 7 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
1	25
2	24
3	25
4	27
5	27
6	27
7	27
8	24
9	24
10	25
11	25
12	25
13	24
14	25
15	29
16	25
17	25
18	25
19	24
20	25
21	25
22	25
23	25

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)
24	24
25	27
26	25
27	26
28	25
29	27
30	25
$\bar{X}$	25.30
S.D	1.48

ภาคผนวก ข

1. แผนการสอน
2. แบบทดสอบท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แผนการสอนรวมหน่วย
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
วิชาลูกเสือ จำนวน 12 คาบ

ความคิดรวบยอด

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้

1. เล่าพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้
2. เล่าประวัติลอร์ด เบเดน โพเอลล์ได้
3. ปฏิบัติกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมได้
4. แสดงความเคารพตามวิธีการของลูกเสือได้
5. แสดงรหัสตามวิธีการของลูกเสือได้
6. ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถวได้
7. ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญได้
8. ผูกเงื่อนตามที่กำหนดได้
9. นำความรู้การผูกเงื่อนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

เนื้อหา

1. พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ประวัติลอร์ด เบเดน โพเอลล์
3. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม
4. การแสดงความเคารพ การแสดงรหัส และการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถวได้
5. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ
6. การผูกเงื่อนและประโยชน์ที่เกิดจากการผูกเงื่อน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
2. ร้องเพลง
3. เล่นเกม
4. ทายปริศนา

ขั้นสอน

1. จัดกลุ่มนักเรียน
2. เริ่มเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนา ชักชวน ใ้ใจให้อ่านหนังสือเรียนเล่มเล็ก

เชิงวรรณกรรม

3. ให้นักเรียนอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง
5. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ
6. ให้นักเรียนแต่งเรื่อง
7. ให้นักเรียนฝึกทำกิจกรรมเสริม
  - 7.1 วาดภาพ
  - 7.2 ระบายสี
  - 7.3 ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแบบแผนของลูกเสือ
    - เล่นเกม
    - ร้องเพลง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป สนทนา อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบและปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
3. พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

แผนการสอนที่ 1

วิชา ลูกเสือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกและผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย

เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ เป็นผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนนี้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

1. เล่าประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกโดยย่อได้
2. เล่าพระราชประวัติผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยโดยย่อได้

เนื้อหา

1. ประวัติโดยสังเขปของลอร์ด เบเดน โพเอลล์
2. พระราชประวัติโดยสังเขปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำ

1. พิธีเปิดประชุมกอง (เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
2. ครูเปิดเทปเพลงลูกเสือธีรราชและเพลงวชิราวุธรำลึกให้นักเรียนฟังและร้องตาม

ชั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นหมู่ ๆ ละ 8 คน แล้วแจกหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง เข็มแห่งความภาคภูมิใจให้ทุกคน

2. นักเรียนอ่านเรื่องจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วอภิปรายร่วมกัน

3. โยงเรื่องเข้าสู่ตัวนักเรียน โดยการอภิปราย สนทนา ชักถามเกี่ยวกับกิจการของลูกเสือแล้วร่วมกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ และแสดงบทบาทสมมติ

4. นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องความเป็นมาของลูกเสือโลกและลูกเสือไทยเป็นของหมู่
5. นักเรียนออกมาอภิปรายเรื่องที่แสดงบทบาทสมมติและเรื่องที่แต่งใหม่ของกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
2. ครูเล่าเรื่องสั้นเรื่อง “ประวัติเสือป่า” โดยสรุป (อยู่ในพิธีการประชุมกองของลูกเสือ)
3. พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง เข็มแห่งความภาคภูมิใจ
2. เทปเพลง
3. แผนภูมิเพลงลูกเสือธีรราช และเพลงวีรราชูรรำลึก
4. ภาพลอร์ด เบเคน โฟเอลล์ และพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

การวัดผลและการประเมินผล

1. การสังเกต
    - การอภิปรายและการตอบคำถาม
    - ความสนใจในการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม
  2. ตรวจผลงาน
    - แบบฝึกปฏิบัติ
-

แผนการสอนที่ 2

วิชา ลูกเสือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การผูกเงื่อนและการนำการผูกเงื่อนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ขณะอยู่ค่ายพักแรม

เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

การผูกเงื่อนเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเหตุฉุกเฉินได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนนี้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

1. บอกประโยชน์ของเงื่อนต่าง ๆ ได้
2. ผูกเงื่อนต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
3. ปฏิบัติกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมได้

เนื้อหา

1. กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม
2. การผูกเงื่อนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. พิธีเปิดประชุมกอง (เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แจก)
2. ให้นักเรียนเล่นเกมต่อหาง
3. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเกมที่เล่น

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นหมู่ ๆ ละ 8 คน แล้วแจกหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง เชือกช่วยชีวิตให้ทุกคน

2. ให้นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แล้วอภิปรายร่วมกัน

3. โยงเรื่องเข้าสู่ตัวนักเรียน โดยการอภิปราย สนทนา ชักถาม เกี่ยวกับการอยู่ค่ายพักแรม การผูกเงื่อนและนำประโยชน์ของเงื่อนมาใช้ แล้วร่วมกันวางแผนแสดงบทบาทสมมติ พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ
4. ให้นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องการอยู่ค่ายพักแรมและประโยชน์ของเงื่อนร่วมกันเป็นหมู่
5. ให้นักเรียนออกมาอภิปรายเรื่องที่แสดงบทบาทสมมติและเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ของกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
2. เล่าเรื่องสั้นเรื่อง “เด็กดี”
3. พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง เชือกช่วยชีวิต
2. เชือก
3. รูปภาพแสดงการผูกเงื่อน
4. เกมต่อหาง

การวัดผลและการประเมินผล

1. การสังเกต
    - การอภิปรายและการตอบคำถาม
    - ความสนใจในการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม
  2. ตรวจผลงาน
    - แบบฝึกปฏิบัติ
-

แผนการสอนที่ 3

วิชา ลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 เรื่อง คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ การแสดงความเคารพ การแสดงรหัสและ
 ระเบียบแถว
 เวลา 4 คาบ

ความคิดรวบยอด

กฎคือข้อปฏิบัติ รหัสคือการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน คำปฏิญาณคือข้อสัญญา

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนนี้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

1. บอกและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือได้
2. บอกและสาธิตวิธีทำความเคารพ การแสดงรหัสได้
3. ปฏิบัติตามระเบียบแถวได้

เนื้อหา

1. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
2. การแสดงความเคารพ การแสดงรหัส
3. ระเบียบแถว

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. พิธีเปิดประชุมกอง (เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
2. ให้นักเรียนเล่นเกม “ลมบก - ลมทะเล”
3. สนทนาและสรุปเกี่ยวกับเกมที่เล่น

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นหมู่ ๆ ละ 8 คน แล้วแจกหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง รหัสอัศจรรย์ ให้นักเรียนทุกคน

2. นักเรียนอ่านเรื่องจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แล้วอภิปรายร่วมกัน
3. โยงเรื่องเข้าสู่ตัวนักเรียน โดยการอภิปราย สนทนา ซักถาม เกี่ยวกับการคำ ปรากฏการณ์และกฎของลูกเสือ การแสดงความเคารพ การแสดงรหัส ระเบียบแถว แล้วร่วมกัน วางแผนแสดงบทบาทสมมติ พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ
4. นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องข้อสัญญาเกี่ยวกับกฎและคำปฏิญาณร่วมกันเป็นหมู่
5. นักเรียนออกมาอภิปรายเรื่องที่แสดงบทบาทสมมติและเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ของกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
2. เล่าเรื่องสั้นเรื่อง “มาตามสัญญา”
3. พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ เชิญธงลง เลิก)

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง รหัสอัศจรรย์
2. แผนภูมิภาพ
  - ระเบียบแถว
  - การแสดงรหัส
  - การทำความเคารพ

การวัดผลและการประเมินผล

1. การสังเกต
  - การอภิปรายและการตอบคำถาม
  - ความสนใจในการร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
  - แบบฝึกปฏิบัติ

แบบทดสอบวิชาลูกเสือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (เล่มที่ 1)
เรื่องประวัติลอร์ด เบเดน โพเอลล์ และพระราชประวัติ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

---

1. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระนามเดิมว่าอะไร
  - ก. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ
  - ข. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ
  - ค. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ
  - ง. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ
2. วันกำเนิดของลูกเสือไทยตรงกับข้อใด
  - ก. 10 มกราคม 2453
  - ข. 1 กรกฎาคม 2454
  - ค. 23 ตุลาคม 2467
  - ง. 25 พฤศจิกายน 2468
3. คติพจน์ของลูกเสือไทยตรงกับข้อใด
  - ก. “รักษาดิยังชีพ”
  - ข. “พลีชีพเพื่อชาติ”
  - ค. “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”
  - ง. “รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์”
4. ผลงานด้านอักษรศาสตร์ทำให้รัชกาลที่ 6 ทรงได้รับสมญานามว่าอะไร
  - ก. พระมหาธีรราชเจ้า
  - ข. พระปิยมหาราช
  - ค. พระภัทรมหาราช
  - ง. พระบิดาแห่งวรรณคดีไทย
5. ประเทศไทย ตั้งกองลูกเสือเป็นลำดับที่เท่าไรของโลก
  - ก. ลำดับที่ 5
  - ข. ลำดับที่ 4
  - ค. ลำดับที่ 3
  - ง. ลำดับที่ 2

6. คติพจน์ของลูกเสือสามัญตรงกับข้อใด
  - ก. มองไกล
  - ข. ทำดีที่สุด
  - ค. บริการ
  - ง. จงเตรียมพร้อม

7. B.P. เป็นคนชาติใด
  - ก. ฝรั่งเศส
  - ข. อังกฤษ
  - ค. ออสเตรเลีย
  - ง. สหรัฐอเมริกา

8. B.P. นำเด็กไปพักแรมครั้งแรกที่ใด
  - ก. เกาะบราวน์ซี
  - ข. เกาะไอร์แลนด์
  - ค. เกาะกรีนแลนด์
  - ง. เกาะซิชิลี

9. ลูกเสือมีส่วนช่วย B.P. ในการรบอย่างไร
  - ก. ช่วยวางแผนในการรบ
  - ข. ช่วยแบกสัมภาระให้ทหาร
  - ค. ช่วยยิงคุ้มกันให้ทหาร
  - ง. ช่วยสอดแนมกองทัพข้าศึก

10. B.P. ได้รับการยกย่องว่าเป็นอะไรในวงการลูกเสือโลก
  - ก. ผู้ฟื้นฟู
  - ข. บิดา
  - ค. ผู้รับใช้
  - ง. ศาสตราจารย์

แบบสังเกตวัดภาคปฏิบัติวิชาลูกเสือ (เล่มที่ 2)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง การผูกเงื่อนและการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ชื่อผู้ถูกสังเกต ..... โรงเรียน ..... เลขที่ .....

ที่	กิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติ	น้ำหนัก คะแนน	ผลการให้คะแนน ถูก=1 คะแนน ผิด=0 คะแนน
1.	การผูกเงื่อนที่มีขนาดเดียวกัน 1.1 เงื่อนพิรอด 1.2 เงื่อนประมง	2	
2	การผูกเงื่อนที่มีขนาดต่างกัน 2.1 เงื่อนขัดสมาธิ	1	
3	การผูกเงื่อนที่ใช้เชือกกับวัสดุอื่น 3.1 เงื่อนผูกชุง 3.2 เงื่อนผูกรั้ง 3.3 เงื่อนตะกรุดเบ็ด 3.4 เงื่อนป่วงสายธนู	4	
4	การผูกแน่น 4.1 การผูกประกบ 4.2 การผูกทแยง 4.3 การผูกกากบาท	3	
	รวมคะแนน	10	

หมายเหตุ การให้คะแนนแบบปฏิบัติกิจกรรมผู้วิจัยและรองผู้กำกับลูกเสือบันทึกให้คะแนน

แบบสังเกตวัดภาคปฏิบัติวิชาลูกเสือ (เล่มที่ 3)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ การแสดงความเคารพ
การแสดงรหัสและการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบแถว

ชื่อผู้ถูกสังเกต ..... โรงเรียน ..... เลขที่ .....

ที่	กิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติ	น้ำหนัก คะแนน	ผลการให้คะแนน ถูก=1 คะแนน ผิด=0 คะแนน
1.	คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ 1.1 ท่องคำปฏิญาณได้ 3 ข้อ 1.2 ท่องกฎของลูกเสือสามัญได้ 10 ข้อ	2	
2	การปฏิบัติตนในท่ามือเปล่า 2.1 การยืนในท่าตรง 2.2 การทำวันทยหัตถ์	2	
3	การปฏิบัติตนขณะมีพลอง 3.1 การยืนตรงในท่าถือไม้พลอง 3.2 ทำตามระเบียบพัก 3.3 ทำแบกออาวุธ 3.4 ทำเรียบอาวุธ 3.5 การทำวันทยาอาวุธ	5	
4	การแสดงรหัส	1	
	รวมคะแนน	10	

หมายเหตุ การให้คะแนนแบบปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยและรองผู้กำกับลูกเสือบันทึกให้คะแนน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาลูกเสือ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจงในการทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้มีข้อสอบทั้งหมด 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ คำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ ก, ข, ค และ ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย **X** ลงในช่อง ให้ตรงกับข้อ ก, ข, ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง 0) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระราชโอรสของ
รัชกาลใด

- ก. รัชกาลที่ 2
- ข. รัชกาลที่ 3
- ค. รัชกาลที่ 4
- ง. รัชกาลที่ 5

กระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0)				X

1. ข้อใดไม่ใช่หลักการที่สำคัญของลูกเสือ
  - ก. เพื่อให้ลูกเสือเตรียมตัวเป็นทหาร
  - ข. เพื่อให้ลูกเสือรักชาติบ้านเมืองและศาสนา
  - ค. เพื่อให้ลูกเสือมีความสามัคคีในหมู่คณะ
  - ง. เพื่อให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อองค์พระประมุข
2. โรงเรียนแรกที่ตั้งกองลูกเสือคือข้อใด
  - ก. โรงเรียนวังหลัง
  - ข. โรงเรียนสวนกุหลาบ
  - ค. โรงเรียนมหารณพาราม
  - ง. โรงเรียนมหาดเล็กหลวง
3. พระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 6 ทรงเน้นหนักในด้านใด
  - ก. การพาณิชย์
  - ข. การคมนาคม
  - ค. การสาธารณสุข
  - ง. การศึกษา
4. การพักแรมของลูกเสือครั้งแรกของโลกเกิดขึ้น ณ ที่ใด
  - ก. เกาะไอร์แลนด์
  - ข. เกาะบราวน์ซี
  - ค. เกาะกรีนแลนด์
  - ง. เกาะชิซิลี
5. B.P. ได้รับประสบการณ์ด้านลูกเสือจากที่ใดมากที่สุด
  - ก. เคนยา
  - ข. อินเดีย
  - ค. อังกฤษ
  - ง. แอฟริกา
6. ลูกเสือมีส่วนช่วย B.P. ในการรบอย่างไร
  - ก. ช่วยสอดแนมกองทัพข้าศึก
  - ข. ช่วยวางแผนในการรบ
  - ค. ช่วยแบกสัมภาระของทหาร
  - ง. ช่วยยิงคุ้มกันให้ทหาร

7. เมื่อลูกเสือเดินทางไปถึงค่ายพักแรม ควรทำสิ่งใดก่อน
- ก. อาบน้ำ
  - ข. รับประทานอาหาร
  - ค. สร้างค่ายพัก
  - ง. ออกไปผูกมิตรกับชาวบ้าน
8. สมชายใช้เงื่อนใดสำหรับกางเต็นท์
- ก. เงื่อนผูกรั้ง
  - ข. เงื่อนขัดสมาธิ
  - ค. เงื่อนประมง
  - ง. เงื่อนกระหวัดไม้
9. ลูกเสือหมู่ค้ำความมีปลา 1 ตัว ต้องทำกับข้าววิธีใด จึงจะได้รับประทานปลาได้ทั่วถึงกัน
- ก. การปิ้ง
  - ข. การทอด
  - ค. การเผา
  - ง. การต้ม
10. ในการทำวันทยาอูฐ เมื่อเลิกทำความเคารพ ผู้กำกับจะบอกอย่างไร
- ก. เรียบ - อูฐ
  - ข. เรียบ - อาอูฐ
  - ค. เอามือลง
  - ง. เลิกแสดงการเคารพ
11. เมื่อลูกเสือพบกับลูกเสือต่างชาติ ควรทำอย่างไร
- ก. ทักทายด้วยการไหว้
  - ข. ทักทายด้วยการจับมือขวา
  - ค. ทักทายด้วยการทำวันทยหัตถ์แล้วจับมือซ้าย
  - ง. ทักทายด้วยการทำวันทยหัตถ์แล้วจับมือขวา
12. การทำวันทยาอูฐและวันทยหัตถ์ต่างกันที่ใด
- ก. เพลงที่ใช้บรรเลง
  - ข. สิ่งที่อยู่อยู่ในมือ
  - ค. เครื่องแต่งกาย
  - ง. บุคคลที่จะทำความเคารพ

13. ลูกเสือแสดงรหัสนหมายถึงข้อใด
- ก. การแสดงความเคารพ
  - ข. การแสดงสัญญาณมือ
  - ค. การแสดงความจงรักภักดี
  - ง. การแสดงความเป็นพวกเดียวกัน
14. การแสดงรหัส ใช้ในโอกาสใด
- ก. พิธีเปิดประชุมกองของลูกเสือ
  - ข. พิธีปิดประชุมกองของลูกเสือ
  - ค. พิธีกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือ
  - ง. พิธีเข้าประจำกองของลูกเสือ
15. ท่าเบื้องต้นของการฝึกระเบียบแถวคือท่าใด
- ก. ท่าพัก
  - ข. ท่าเดิน
  - ค. ท่าหยุด
  - ง. ท่าตรง
16. ข้อใดไม่ใช่หัวใจของการฝึกระเบียบแถว
- ก. เพื่อความสวยงาม
  - ข. ทำอย่างพร้อมเพรียงกัน
  - ค. ขั้นตอนปฏิบัติถูกต้อง
  - ง. เชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
17. เมื่อได้ยินคำสั่ง “แถวหยุด” ต้องปฏิบัติอย่างไร
- ก. หยุดทันที
  - ข. ก้าวไปอีก 1 ก้าวแล้วหยุด
  - ค. ก้าวไปอีก 2 ก้าวแล้วหยุด
  - ง. ก้าวไปอีก 3 ก้าวแล้วหยุด
18. ลูกเสือสมเดชปฏิบัติตามข้อใดจึงได้ชื่อว่ามี ความจงรักภักดีต่อชาติ
- ก. สร้างบ้านทรงไทย
  - ข. แต่งชุดประจำชาติไทย
  - ค. ร้องเพลงชาติไทยได้ถูกต้อง
  - ง. เคารพกฎหมาย

19. ลูกเสือสุชาติใช้จ่ายเฉพาะสิ่งของที่จำเป็น แสดงว่าลูกเสือสุชาติปฏิบัติตามกฎข้อใด
- มีเกียรติเชื่อถือได้
  - เป็นผู้มีอัธยาศัย
  - กระทำตนให้เป็นประโยชน์
  - เชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ
20. ใครคือผู้ปฏิบัติตามกฎของลูกเสือสามัญ ข้อที่ 1
- ลูกเสือสมชายช่วยรักษาสุนัขที่บาดเจ็บ
  - ลูกเสือสุชาติช่วยแม่ทำงานบ้านทุกวัน
  - ลูกเสือสุรชัยนัดเพื่อนไว้ เขาไปตามนัดเสมอ
  - ลูกเสือสุทินพูดกับเพื่อนด้วยความสุภาพ
21. การแสดงความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ในข้อใดมีคุณค่ามากที่สุด
- ลูกเสือสุวัฒน์ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท
  - ลูกเสือวิรัชร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
  - ลูกเสือเกรียงศักดิ์อ่านพระราชประวัติของพระองค์ท่าน
  - ลูกเสือสมยศนำพระบรมฉายาลักษณ์ไปติดที่บ้าน
22. เชือก 2 เส้นมีขนาดต่างกัน การผูกต่อกันด้วยเงื่อนอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
- เงื่อนผูกกร่น
  - เงื่อนขัดสมาธิ
  - เงื่อนประมง
  - เงื่อนพิรอด
23. ขั้นตอนการผูกเงื่อนผูกรั้งคือข้อใด

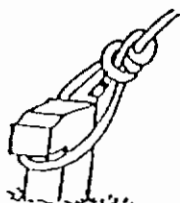
1

2

3

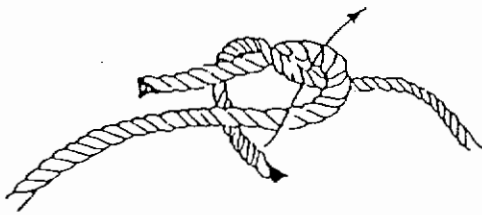

4

- ก. 1, 2, 3, 4
- ข. 2, 3, 4, 1
- ค. 1, 4, 3, 2
- ง. 2, 4, 1, 3

24.

จากรูป คือเงื่อนใด

- ก. เงื่อนประมง
  - ข. เงื่อนพิรอด
  - ค. เงื่อนขัดสมาธิ
  - ง. เงื่อนผูกกร่น
25. การผูกประภคต้องเริ่มต้นด้วยเงื่อนใด
- ก. เงื่อนตะกรุดเบ็ด
  - ข. เงื่อนผูกซุง
  - ค. เงื่อนประมง
  - ง. เงื่อนบ่วงสายธนู
26. ในการอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือต้องใช้เงื่อนใดทำบันไดเชือก
- ก. เงื่อนบ่วงสายธนู
  - ข. เงื่อนขัดสมาธิ
  - ค. เงื่อนตะกรุดเบ็ด
  - ง. เงื่อนผูกคนลาก

27. ลูกเสือคนใดใช้วิธีผูกเงื่อนที่เหมาะสมที่สุด
- ก. ลูกเสือจุก “ผูกแพด้วยเงื่อนผูกซุง”
  - ข. ลูกเสือเอก “ผูกวัวด้วยเงื่อนผูกรั้ง”
  - ค. ลูกเสือต่อม “ผูกเสาธงลอยด้วยเงื่อนประมง”
  - ง. ลูกเสือหน่ง “ผูกเสาไม้ด้วยเงื่อนบ่วงสายธนู”
28. ลูกเสือต้องผูกเงื่อนใด เมื่อต้องการทาบเชือกในส่วนของที่ชำรุด
- ก. เงื่อนประมง
  - ข. เงื่อนผูกรั้ง
  - ค. เงื่อนผูกรัน
  - ง. เงื่อนผูกคนลาก
29. เพราะเหตุใดลูกเสือสมัครดีตั้งลากวัตถุยาว ๆ จึงใช้เงื่อนผูกซุง
- ก. เพราะช่วยให้มีกำลังมาก
  - ข. เพราะจะกระชับแน่นเมื่อถูกดึง
  - ค. เพราะสะดวกแก่การลากจูง
  - ง. เพราะผูกได้สะดวกและรวดเร็ว
30. สิ่งใดเป็นตัวกำหนดว่างานนั้นควรจะใช้วิธีการผูกแน่นแบบใด
- ก. ชนิดของงานที่จะทำ
  - ข. ความเหนียวของเชือก
  - ค. ความแข็งแรงของไม้ที่ผูก
  - ง. ระยะเวลาที่ใช้ในการผูก
-

ภาคผนวก ค

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. เข็มแห่งความภาคภูมิใจ
2. เชือกช่วยชีวิต
3. รหัสอัศจรรย์

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาลูกเสือ)

เข็มแห่งความภาคภูมิใจ

ลำดับที่ ๑
 คาบที่ ๑ - ๔

อำนาจ คันทรินทร์ เรื่อง
 คำอ่ำ ภาพ

ความที่ควรขอด

ลอร์ดเบเคน โพลล์เป็นผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกและ
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิด
 ลูกเสือไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อลูกเสือได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตาม
 หนังสือเรียนเล่มนี้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

๑. เล่าประวัติโดยสังเขปของลอร์ดเบเคน โพลล์ได้
๒. เล่าพระราชประวัติโดยสังเขปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้

อรรถกถา : การเล่าเรื่องจากประสบการณ์

๑. **กรรมนำเข้าสู่เรื่อง** : อาทิศย์ภูมิใจที่ได้เป็นลูกเสือสามัญ
๒. **แสดงเหตุการณ์** : คุณตาจามถึงความเป็นมาของลูกเสือ

๓. **เล่าเหตุการณ์ก่อนเรื่อง** : อาทิศย์ชอบไม่ได้จึงไปค้นคว้าประวัติ
 ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกและผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย
๔. **สรุป** : อาทิศย์รู้ว่าผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก คือ ลอร์ด
 เบเคน โพลล์และผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย คือ
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
๕. **แสดงความรู้สึก** : การได้เป็นลูกเสือมีส่วนช่วยเหลือ
 ตัวนรรม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะในการใช้

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

สำหรับครู

๑. ผู้สอนจะต้องใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอน
 การสอน ดังนี้
 ชั้นที่ ๑ ครูแจกหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
 ชั้นที่ ๒ นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วอภิปรายร่วมกัน
 ชั้นที่ ๓ นักเรียนวางแผนร่วมกันและแสดงบทบาทสมมติ
 ชั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องแล้วสนทนากลุ่ม
 โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย
 ชั้นที่ ๕ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
๒. ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำ และ
 สามารถใช้สื่ออื่นๆเข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้
 ตามความเหมาะสม

คำนำ

การสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มีจุดประสงค์
 ปัญหาหรือความต้องการที่ควรทราบ กล่าวคือ เป็นการฝึกปฏิบัติแบบจริง ที่ต้องอาศัยบทบาท
 จึงจะทำให้ลูกเสือในสังกัดการเวียนรู้ในเชิงวิชาการทั้งที่มีอยู่กับลูกเสือโดยตรง และ
 ที่เป็นธรรมชาติศึกษาและนิเวศวิทยา ดังนั้นแนวทางที่จะแก้ปัญหาและพัฒนา การเรียน
 การสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การสร้างสื่อหนึ่งสื่อเรียนกับเชิงวรรณกรรมเกี่ยวกับ
 การสอนวิชาลูกเสือ ทั้งนี้เพราะหนังสือดังกล่าวจะช่วยให้ ความสนใจในการเรียน
 พัฒนาความสามารถในการอ่านและเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสร้าง
 สัมพันธ์กับกิจกรรมวิชา วิชา วิทยุ สัมพันธ์

สำหรับหนังสือเรื่อง เข้มแข็งความภาคภูมิใจ มุ่งนำเสนอให้ใช้ปฏิบัติ
 ผู้ให้สำนักลูกเสือโลกและผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย
 ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณ หศ สมนัน มีจินตนาท ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
 เป็นกำลังใจในการจัดทำหนังสือเล่มนี้แก่จิรวรรณประจบประแจง รัชชสวัสดิ์

ธำรง ศิษย์รัก

๗ โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค
มานะ : เราคือใจจริง ๆ ก็ได้เป็นลูกเสือสามัญแล้วขอละ อาทิตย์
อาทิตย์ : เราทั้งคือใจและภูมิใจที่ได้แต่งเครื่องแบบใหม่
 แลมันจะไล่ไปอยู่ค่ายพักแรมที่ทางโรงเรียนจัดอีก

เมื่ออาทิตย์กลับบ้าน
อาทิตย์ : คุณตาครับ ผมตั้งใจเลยที่จะได้ไปอยู่ค่ายพักแรม
คุณตา : เออ ! คิด ว่าแต่ตัวเจ้ารู้ไหมลูกเสือมีความสำคัญอย่างไร
 และเกิดขึ้นมาได้ยังไงไร
อาทิตย์ : ผมไม่ทราบครับ

ที่โรงเรียนเวฬุาทัดหลวงวัน
อาทิตย์ : เมื่อวานนี้เราไปขอคุณตาว่าจะไปอยู่ค่ายพักแรม
มานะ : แล้วคุณตาว่ายังไง
อาทิตย์ : ท่านว่า ดี ดี แต่ท่านถามว่าลูกเสือเกิดขึ้นมาได้ยังไง
 เราเลยอ้อ
มานะ : เออ ! เราก็ไม่รู้เหมือนกัน
อาทิตย์ : จังเราต้องไปห้องสมุดกันแล้วละ

ที่ห้องสมุด อาทิตย์และมานะช่วยกันค้นคว้าด้วยความตั้งใจ

อาทิตย์ : มานะ หนังสือเล่มนี้มีประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกด้วย

มานะ : เล่มไหน นายแกงอั้ง เขาว่าอั้งใจ

อาทิตย์ : พี่งนะ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกชื่อว่าออร์คเบคเน่ โพลอดซ์ หรือที่เรียกกันว่า B.P. เกิดที่ประเทศอังกฤษในขณะนั้นะ

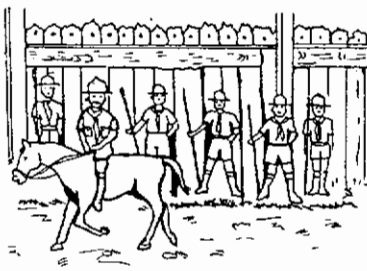
มานะ : นางสนใจ โทนนายล่าต่อไปจ้ะ

อาทิตย์ : จู๊ๆ เบาๆ หนอย ในวัยเด็ก B.P. ชอบศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติ รักสัตว์ รักต้นไม้

มานะ : แฉ่วค้อไปเป็นยังใจ

อาทิตย์ : เมื่อรับราชการทหาร B.P. ถูกส่งไปประจำที่อินเดีย ต่อมาถูกให้ไปปราบชนเผ่าซูดูที่แอฟริกา

มานะ : ประชาชนเผ่าที่ตัวดำๆ ไซ้แรม

อาทิตย์ : ไซ้แฉ่ว ต่อมา B.P. ยังรักษาเมืองมาฟอติคิงได้นานถึง ๒๐๐ วัน จึงมีกองทัพมาช่วย โดยให้เด็กช่วยขังข้าว และสอดแนมด้วยนะ

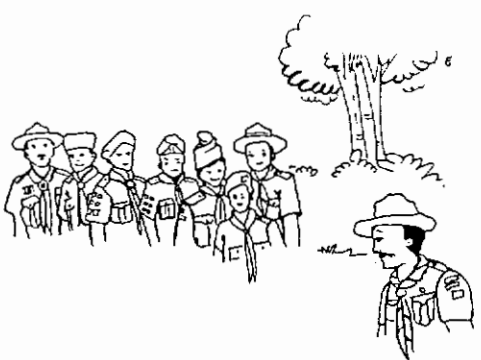
๒

มานะ : อ้ออ้อ! มีเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อด้วยเพรช
อายุพุงๆ กับราไรหน

อาทิตย์ : อนุพุงๆ กับเราน่ะแหละ

มานะ : เรายากไปช่วยส่งข้าวและของคนมาบ้างจ้ะ

อาทิตย์ : เพิ่งก่อนะหลังจากท่านปลดประจำการจากทหาร
B.P. ได้นำเด็กชายจำนวน ๒๐ คน ไปทดลองอยู่ค่าย
พักแรมที่เกาะบรวานีซี

๓

อาทิตย์ : B.P. เขียนหนังสือเรื่อง "การลูกเสือสำหรับเด็กชาย"
ได้รับการยอมรับและท่านจัดให้มีการชุมนุมลูกเสือ
ครั้งแรกของโลกเมื่อ ๔ กันยายน ๒๔๕๒

มานะ : ท่านเก่งจริงๆ นะ

๒๐

อาทิตย์ : สำหรับผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย
คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

มานะ : ในสมัยของพระองค์สถานการณ์ของโลกก็เครียด
มากเลยนะ

อาทิตย์ : ใช่สิ นานแล้วเหมือนกันนี่ พระองค์ทรงโปรดให้ตั้ง
กองเสือป่าและตั้งกองลูกเสือขึ้น
เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๔

๒๑

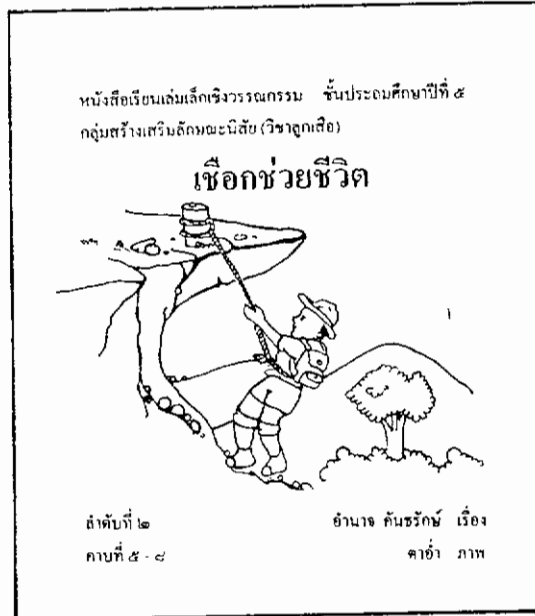
อาทิตย์ : พระองค์ทรงพระราชทานคำขวัญที่เป็นคติพจน์
ของลูกเสือไทยว่า "เสียชีพอย่าเสียสัตย์"

มานะ : แล้วคติพจน์ของลูกเสือสามัญของเรามีอายุนาน
อาทิตย์ : ู้จึ "จงเตรียมพร้อม" ยังไงล่ะ อ่าไว้ละ

ชื่อผู้เขียน		ก่อนทันผู้เขียน
นามสกุล	อำนาจ คັນธวัช	
เกิด	๕ ตุลาคม ๒๔๕๔	
การศึกษา		
ประถมศึกษา	โรงเรียนวัดวังทอง โรงเรียนวัดริมคลองหมื่น "แก่นวิद्याพา"	
	๓. ริมแดง ๒. พังเรือ ๑. พระนครศรีอยุธยา	
มัธยมศึกษา	โรงเรียนแห่งใหม่ "นิคมทุ่งโพ" อ. พังเรือ ๑. พระนครศรีอยุธยา	
ป.๓.๓.	วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา	
ป.๓.๓.๑	วิทยาลัยครูพระนคร	
ศ.บ.บ.	มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครสวรรค์ วิทยาลัยการศึกษามหา	
ศ.ค.บ.	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประชาราชนิคม	
	วิทยาลัยการประถมศึกษา	
ประสบการณ์การทำงาน		
	อาจารย์ ๒ ระดับ ๓ โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค แขวงบางมดเหนือ	
	เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง ปัจจุบัน	
งานเขียนและงานวิจารณ์วารสารกรรม		
	ศก.อาชญาวิทยา	
	รายงานการวิจารณ์วรรณกรรม เรื่อง โกลาปุกตอง โดโนในสารคดีสมมติ	
	เจ้าชายคน	

ความคิดรวบยอด

การผูกเงื่อนเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเหตุผลเงินได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อลูกเสือได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตาม หนังสือเรียนเล่มนี้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

๑. ผูกเงื่อนต่างๆ ตามที่กำหนดให้ได้
๒. นำประโยชน์จากการผูกเงื่อนไปใช้ได้
๓. ปฏิบัติกิจกรรมการอยู่ค่ายได้

บรรณลักษณะ : บรรยายเชิงจินตนาการ

๑. **เริ่มเรื่อง :** มีการอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ
๒. **สืบปัญหา :** ลูกเสือวิรัชและลูกเสือสมคิดหนีออกไปนอกค่ายและตกลงไปในหลุมดักสัตว์ ไม่สามารถ ขึ้นจากหลุมได้

๓. **ชี้เหตุเกิดปัญหา :** ลูกเสือวิรัชไม่สามารถผูกเงื่อนได้
๔. **เล่าเหตุการณ์ทั้งก่อนและหลัง :** ที่ค่ายลูกเสือชีราวุธ ลูกเสือวิรัชและลูกเสือสมคิดหนีออกไปนอกค่าย วิรัชตกลงไปในหลุมดักสัตว์ไม่สามารถขึ้นมาได้เพราะผูกเงื่อนไม่เป็น นายหมู่อาทิตย์จึงลงไปช่วย
๕. **คติเตือนใจ :** การอยู่ร่วมกันต้องเคารพกฎระเบียบของสังคม

ข้อเสนอแนะในการใช้
หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
สำหรับครู

๑. ผู้สอนจะค่อยๆ ฝึกฝนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอน การสอน ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ ครูแจกหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- ขั้นที่ ๒ นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วอภิปรายร่วมกัน
- ขั้นที่ ๓ นักเรียนวางแผนร่วมกันและแสดงบทบาทสมมติ
- ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องแล้วเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย
- ขั้นที่ ๕ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม

๒. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำ และสามารถนำสื่ออื่นๆ เข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ ตามความเหมาะสม

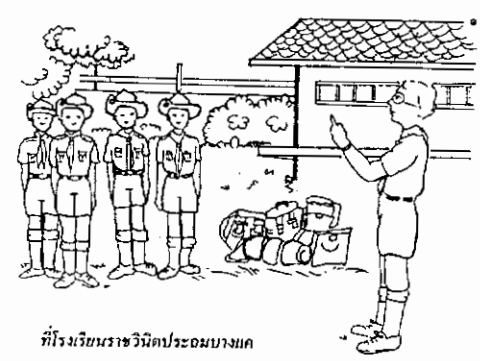
คำนำ

การสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มักประสบ ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน กล่าวคือ จะเป็นการเรียนแบบจำ ท่องจากคำบอกเล่า ซึ่งอาจทำให้ลูกเสือไม่เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจังรวมทั้งเกี่ยวกับลูกเสือโดยตรงและ ที่เป็นธรรมชาติศึกษาและนักวิชา คำนึงแนวทางที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเกี่ยวกับ การสอนวิชาลูกเสือ ทั้งนี้เพราะหนังสือดังกล่าวจะช่วยให้มีความสนใจในการเรียน พัฒนาความสามารถในการอ่านและเสริมสร้างการเรียนรู้ความแนวคิดเรื่องการสร้าง สื่อและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ของ รร หรือ ดินทอง

สำหรับหนังสือเรื่อง **เจ๊กช่วยชีวิต มุ่งปล้น**เสนอให้รู้จักการผูกเงื่อนและ ประโยชน์ของเงื่อนที่จะนำไปใช้ในวิถีประจำวัน

ผู้เขียนขอทราบขอบพระคุณ ผศ. สมัน มีจิตเมตตา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจในการจัดทำหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจนประสบผลสำเร็จด้วยดี

อำนาจ ดินสว่าง

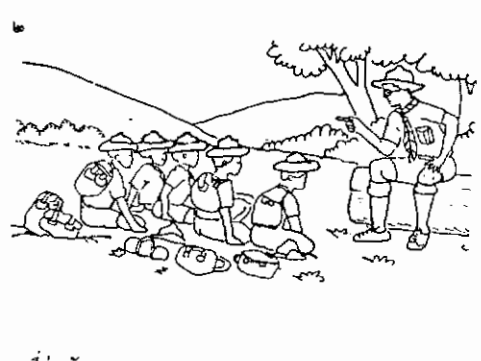
ที่โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค

อาทิตย์ : ให้นักเรียนออกเดินทางไกลไปอยู่ค่ายพักแรมกันแล้ว

ลูกหนู : เอ้า! เตรียมตัวเดินทาง

อาทิตย์ : ขอให้พวกเราปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดนะ

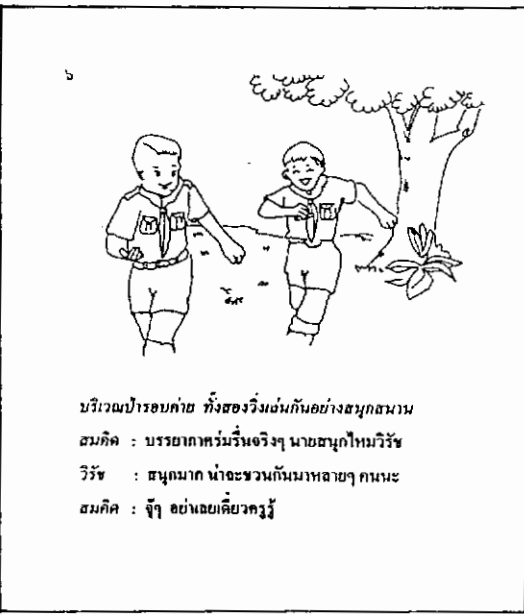
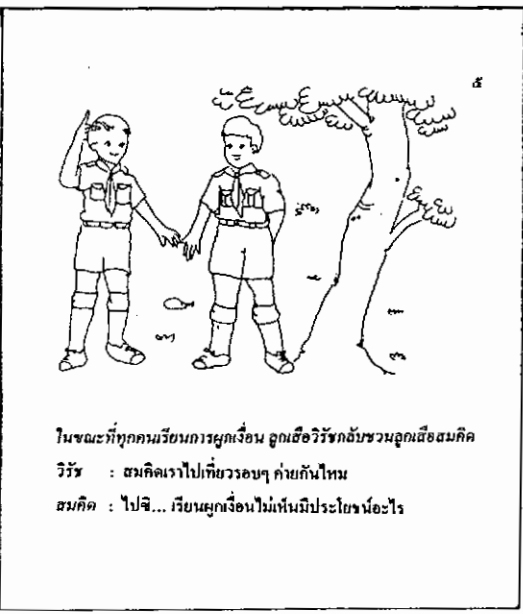
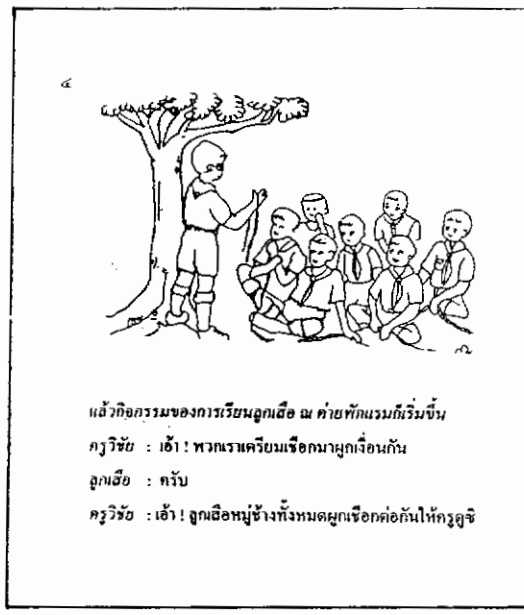
ลูกหนู : ครับมม ๆ

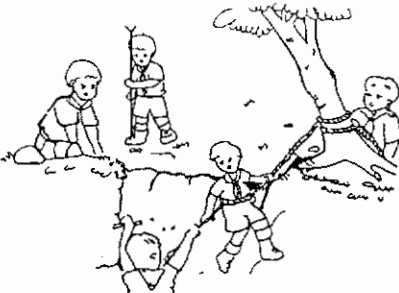
ที่ค่ายพักแรม

ครูวิจัย : ลูกเสือทุกคนช่วยกันสร้างค่ายก่อน เอ้า! เร็วมาช่วยกัน

ลูกเสือ : เอ...

๑๑

เพื่อนๆ หายคนพวกมันช่วยหน้า
 อาทิตย์ : ไม่ค้องกลัวเราจะลงไปช่วยนายนะ
 วิวัช : เร็วๆ นะ
 ลูกหนู : เอ้า! พวกเราส่งเชือกมา
 อาทิตย์ก็ตกลงไปช่วยวิวัช

๑๒

เมื่ออาทิตย์และเพื่อนๆ ช่วยวิวัชขึ้นมาได้
 วิวัช : เราขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ช่วยเราขึ้นมา
 เพื่อนๆ พวกอันยอมยิ้ม หายคนคิดในใจว่า
 "นี่แหละโทษของการหนีเรียน"
 อาทิตย์ : พวกเราจับที่พึดกันได้แล้ว

๑๓

ที่ค่ายพักถูกเชือก อาทิตย์ได้รับกวาง "ขอ" ตามแบบของลูกเชือก
 ลูกเชือก : เข็ม ธมเป็นผู้นำๆ
 อาทิตย์ : ขอบขอบคุณ

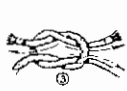
ภาพที่ ๓๓

ลูกเชือก

ขั้นตอน

1. ไม้ค้ำยันขึงตามต้น
2. ไม้ค้ำยันทุก ๆ ส่วน เชือกตามต้น ไม้
3. ขุดดินยึดเชือกได้
4. ไม้ค้ำยันไปตามรูปของภาพ หรือรูปที่ตนเอง

ขั้นตอนการผูกเชือก

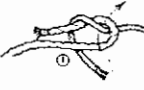
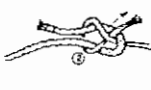

ลูกเชือกที่

ขั้นตอน

1. ไม้ค้ำยันขึงตามต้น ไม้ค้ำยันไปทุกส่วนของต้นเชือก
2. ไม้ค้ำยันทุกส่วน เชือกตามต้น
3. ขุดดินยึดเชือกตามรูปของภาพ
4. ไม้ค้ำยันไปตามรูปของภาพ หรือรูปที่ตนเอง

ไม้ค้ำยันขึงตามต้น

ជំនួញត្បាញ
ជំនួញដំបូង

1. ដើម្បីជំនួញដំបូង ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា ឬ ដើម្បីជំនួញដំបូង
2. ដើម្បីជំនួញដំបូង ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
3. ដើម្បីជំនួញដំបូង ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
4. ដើម្បីជំនួញដំបូង ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា

ដំបូងការត្បាញ

ជំនួញក្រី
ជំនួញ

ដើម្បីជំនួញក្រី ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា ឬ ដើម្បីជំនួញក្រី ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា

ជំនួញក្រដាស
ជំនួញ

1. ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា ឬ ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
2. ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
3. ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា

ដំបូងការត្បាញក្រដាស

ជំនួញក្រដាស
ជំនួញ

ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា ឬ ដើម្បីជំនួញក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា

- ក្រដាស គ្រាប់
- ក្រដាស
- ក្រដាស គ្រាប់
- ក្រដាស គ្រាប់
- ក្រដាស គ្រាប់
- ក្រដាស គ្រាប់
- ក្រដាស គ្រាប់

ដំបូងការត្បាញដំបូងក្រដាស
វិធី 1. ដំបូងក្រដាស

វិធី 2. ដំបូងក្រដាស

ដំបូងការត្បាញដំបូងក្រដាស
វិធី 2. ដំបូងក្រដាស

1. ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា ឬ ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
2. ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
3. ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
4. ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា
5. ដើម្បីជំនួញដំបូងក្រដាស ឬ ជំនួញ គ្នា គ្នា

ដំបូងការត្បាញដំបូងក្រដាស

វិធីសាស្ត្រ
ជ្រលីង

1. ដាក់ដំបូលទៅលើស្រទាប់ដំបូល ឬ ធុរដំបូល
2. ដាក់ដំបូលទៅលើស្រទាប់ដំបូល
3. ដាក់ដំបូលទៅលើស្រទាប់ដំបូល
4. ដាក់ដំបូលទៅលើស្រទាប់ដំបូល

វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល

វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល
វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល

វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល
វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល

វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល
វិធីសាស្ត្រស្រទាប់ដំបូល

กำหนดเวลาที่ใช้ในแต่ละตอน

1. พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและ ประวัติลอร์ด เบเดน โพเอลล์	4 คาบ
2. การอยู่ค่ายพักแรม การผูกเงื่อนและประโยชน์จากการผูกเงื่อน	4 คาบ
3. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ การแสดงความเคารพ การแสดงรหัส และระเบียบแถว	4 คาบ

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 3 เล่ม ประกอบด้วย
  - 1.1 เรื่อง เข็มแห่งความภาคภูมิใจ
  - 1.2 เรื่อง เชือกช่วยชีวิต
  - 1.3 เรื่อง รหัสอัศจรรย์
2. วัสดุและเศษวัสดุต่าง ๆ
3. ภาพประกอบ

การประเมินผล

1. การสังเกต
2. การตรวจผลงาน
3. การตรวจแบบทดสอบ
  - 3.1 แบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
  - 3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

**ข้อเสนอแนะในการใช้
หนังสือเรียนเล่มเด็กจิ๋ววรรณกรรม
สำหรับเด็ก**

๑. ผู้สอนจะต้องใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ ครูแจกหนังสือเรียนเล่มเด็กจิ๋ววรรณกรรม
- ขั้นที่ ๒ นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วอภิปรายร่วมกัน
- ขั้นที่ ๓ นักเรียนวางแผนร่วมกันและแสดงบทบาทสมมติ
- ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนและแต่งเรื่องแล้วสนทนากลางใจครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย
- ขั้นที่ ๕ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

๒. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเด็กจิ๋ววรรณกรรมเป็นแกนนำ และสามารถใช้อื่นๆเข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

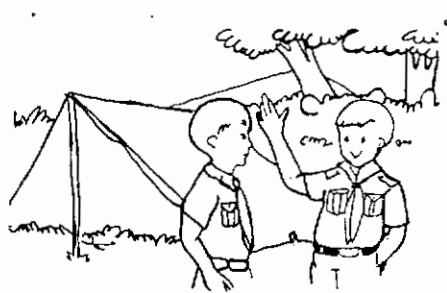
คำนำ

การสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มีประเด็นปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน กล่าวคือ จะเป็นการเรียนแบบจำท่องจากคำบอกเล่า ซึ่งอาจทำให้เด็กเบื่อ ไม่เกิดการเรียนรู้ในเชิงวิชาการทั้งที่เกี่ยวกับลูกเสือโดยตรงและที่เป็นธรรมชาติศึกษาและนิเวศวิทยา ดังนั้นแนวทางการที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเด็กจิ๋ววรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสอนวิชาลูกเสือ ทั้งนี้สาระหนังสือดังกล่าวจะสร้างความสนใจในการเรียน พัฒนาความสามารถในการอ่านและเสริมสร้างการเรียนรู้ตามแนวคิดเรื่องการสร้างทัศนคติเชิงบวกในเรื่องของ ๖ คหทัย คันทอง

สำหรับหนังสือเรื่อง ราชวัติขจรบุรี มุ่งนำเสนอให้ผู้สังเกต คือ ปฏิบัติ ราช คือ ความเป็นพวกเดียวกันและคำปฏิญาณ คือ ข้อสัญญา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ต้นัน มีจินตนาท ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เป็นกำลังใจในการจัดทำหนังสือเล่มเด็กจิ๋ววรรณกรรมจนประสบผลสำเร็จด้วยดี

อานนท์ คัมภีร์

ที่ค่ายจิ๋วราช เริ่มกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมวันที่ ๒

อาทิตย์ : อานนท์วันนี้มีหน้าที่หาฟืนไปไหน

อานนท์ : ไร่ครับ

อาทิตย์ : อย่าออกไปหาไกลจนเกินไป

อานนท์ : อากาศสดชื่นจริงๆ

อานนท์หัวหินได้ท้อประมาณ เเขมนั่งพักก็ได้ต้นไม้และ

ผลของหัวไป

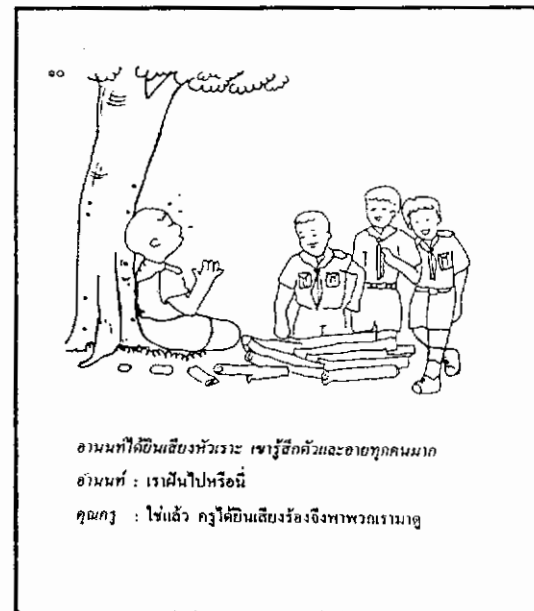
อิน : ฉันเจ้าที่องค์คุณและกำลังปัญญาของถูกเสียดานัญญาให้ข้าฟังซี
 อามนที่ : เราทำอะไรไม่ได้
 อิน : เจ้านี่เป็นลูกเสียดมาได้อย่างไร เอ้า! แสดงแรงหัตถ์ซี
 อามนที่ : เราทำไม่ได้

อินรู้สึกโกรธหนักที่เห็นอามนที่ทำอะไรไม่ได้สักอย่างเดียว
 อิน : แสดงว่าเจ้าไม่ได้เป็นลูกเสียด "ข้าจะทิ้งเจ้าไว้ครั่งนี้"
 พวกเขาไปกันเถอะ
 อามนที่ : อย่างที่ฉันไว้คนเดียววนะครับ

อากาศเริ่มเย็น ต้องฟืนไม้ค้ำครึ้ม อามนที่ก็ฉัวมากเขาจึงตะโกน
 อามนที่ : ช่วยด้วย ! ช่วยด้วย ! ครูครับช่วยผมด้วยครับๆ

อามนที่ได้อินเสียงหัวเราะ เขารู้สึกดีและเอาทุกคนมาก
 อามนที่ : เราฝันไปหรือนี่
 คุณครู : ใช่แล้ว ครูได้อินเสียงร้องจึงหาพวกเขาเจอ

๑๑

อานนท์ : คุณครูครับ รหัสของถูกเสื้อตัวนี้ทำอะไรครับ
 คุณครู : เอ้า! ก็ครูตอนไปเสัวนี่ ทำไม่เป็นหรือ
 เวลาเรียนรอปังสามใจ อาทิตย์แสดงรหัสให้ที่อื่นอูชิ
 อาทิตย์ : ครับคุณครู

๑๒

อานนท์เปลี่ยนไปเป็นคนละคนและเผ่าลาวครูอย่างสนใจ
 อานนท์ : กฎและคำปฏิญาณของถูกเสื้อตัวนี้คืออะไร
 คุณครู : ครูไม่บอกแล้ว ไปท่องมาให้ได้
 แล้วทูนึ่งนี้มาท่องให้ครูฟัง
 อานนท์ : ครับ

๑๓

เมื่อตกค่ำ... ใครที่เดินผ่านเต็นท์ของอานนท์จะได้ยินเขาท่องกฎ
 และคำปฏิญาณอย่างออกรับอย่าง
 อานนท์ : คำปฏิญาณของถูกเสื้อตัวนี้ ข้าสัญญาว่า ข้อ ๑
 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 ข้อ ๒ ..... ข้อ ๓ .....

ภาคผนวก

คำปฏิญาณและกฎของถูกเสื้อตัวนี้

คำปฏิญาณของถูกเสื้อตัวนี้ที่ข้าสัญญา เมื่อสวมเสื้อตัวนี้ของถูกเสื้อ คือกฎและคุณธรรมที่ดี
 และน่าปฏิบัติได้

คำปฏิญาณของถูกเสื้อตัวนี้

ข้าสัญญาว่า ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 ข้าจะประพฤติดีมีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อหน้าที่
 ข้าจะรักใคร่สามัคคีกัน
 ข้าจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
 ข้าจะรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้
 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของถูกเสื้อตัวนี้

กฎของถูกเสื้อตัวนี้

๑. ประพฤติดีมีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
๒. รักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้
๓. รักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้
๔. รักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้
๕. รักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้

กฎของถูกเสื้อตัวนี้

ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 ข้าจะประพฤติดีมีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อหน้าที่
 ข้าจะรักใคร่สามัคคีกัน
 ข้าจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
 ข้าจะรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของถูกเสื้อตัวนี้
 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของถูกเสื้อตัวนี้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายอำนาจ คันธรักษ์
 เกิด วันพุธที่ 5 เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2498
 สถานที่เกิด ต.วังแดง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 392/56 หมู่ 3 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค แขวงบางแคเหนือ
 เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2508 ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบึง ต.วังแดง อ.ท่าเรือ
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 พ.ศ.2511 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดวังแดงเหนือ “แจ่มวิทยาคาร”
 ต.วังแดง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา
 พ.ศ.2514 มัธยมศึกษา โรงเรียนท่าเรือ “นิตยานุกูล” อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา
 พ.ศ.2516 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
 พ.ศ.2521 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครูพระนคร
 พ.ศ.2533 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 พ.ศ.2541 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการประถมศึกษา)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2521 - ปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค
 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160

การสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทคัดย่อ
ของ
อำนาจ คันธรักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2541

การศึกษาคั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน
เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย
ดำเนินการสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามหลักการและขั้นตอนการสร้าง
หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของหทัย ดันหยง และทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ
กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนโรงเรียนราชวินิต
ประถมบางแค ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาลูกเสือ กลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ
89.77/84.56

A CONSTRUCTION OF MINITEXT MEDIA FOR TEACHING BOY SCOUT ACTIVITIES
OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
AMNAJ KUNTHARUK

Presented in partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May 1998

This study aimed to construct the literary minitexts on Boy Scout, a lesson in character Education for Prathom Suksa V students and to examine its efficiency according to the process and principle of literary minitexts contribution by Hearthai Tundjong. Then these constructed literary minitexts were tested with 30 Prathom Suksa V students of Rachavinit Prathom Bangkhae school through random sampling.

The results revealed that literary minitexts on Boy Scout, a lesson in character Education for Prathom Suksa V students were higher efficient (89.77/84.56) than criteria (80/80)